

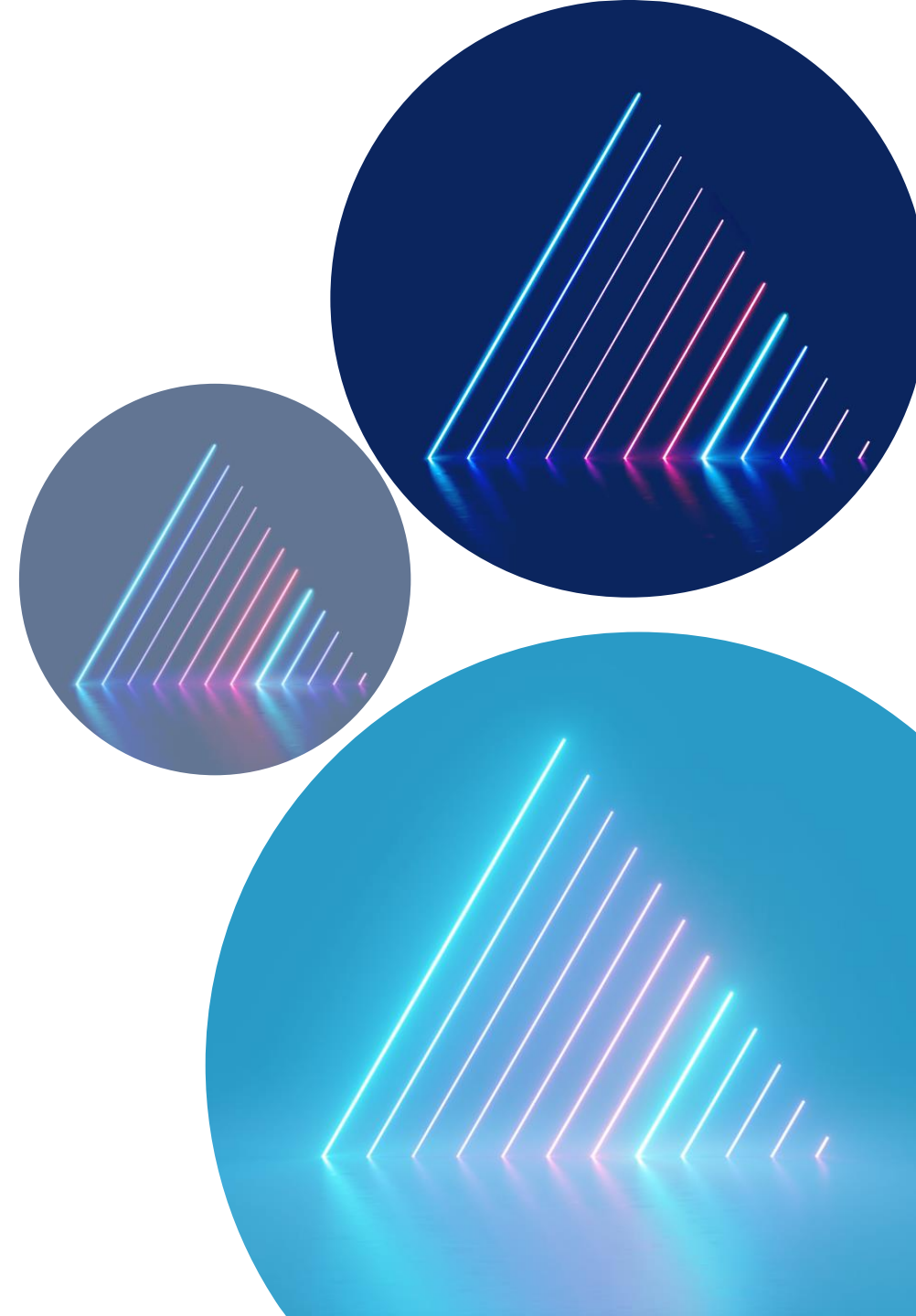
ΜΕΤΡΟΝ ANALYSIS

Πανελλαδική Έρευνα Κοινής Γνώμης

Το Ελληνικό Πολιτικό Ζήτημα

Νοέμβριος 2023

Εταιρεία: Metron Analysis (Α.Μ. ΕΣΡ 4 - Αρ. Γ.Ε.ΜΗ 002305501000)

Ανάθεση: ΚΥΚΛΟΣ ΙΔΕΩΝ

Τύπος Έρευνας: Πανελλαδική έρευνα κοινής γνώμης - Συνδυασμός Computer Assisted Telephone & Web Interviews

Μέθοδος Δειγματοληψίας: Τηλεφωνική έρευνα: Απλή τυχαία δειγματοληψία σε αρχείο σταθερών και κινητών τηλεφωνικών αριθμών που έχουν παραχθεί με τυχαίο τρόπο (RDD-Random Digit Dialing) με την εξής αναλογία: 70% σταθερά και 30% κινητά τηλέφωνα.
Online έρευνα: Τυχαία επιλογή με βάση ποσοτώσεις από online panel

Χρόνος Διεξαγωγής: 17-27/10/2023

Μέγεθος Δείγματος: 1.205 άτομα ηλικίας 17 ετών και άνω, 723 τηλεφωνικά και 482 online. Μέγιστο δειγματοληπτικό σφάλμα $\pm 2,8\%$

Σταθμίσεις: Το δείγμα σταθμίσθηκε εκ των υστέρων ως προς το φύλο και την ηλικία, και την ψήφο στις Βουλευτικές 2023.

Προσωπικό field/Έλεγχοι: Για την τηλεφωνική έρευνα εργάστηκαν 3 επόπτες και 27 συνεντευκτές. Το 25% των τηλεφωνικών συνεντεύξεων ελέγχθηκαν με τη μέθοδο της συνακρόασης. Το 100% των συνεντεύξεων ελέγχθηκαν ηλεκτρονικά.

Παρατηρήσεις: Στους πίνακες που ακολουθούν, όπου οι βάσεις είναι μικρότερες των 60 ερωτηθέντων, τα στοιχεία είναι τελείως ενδεικτικά.

Επισήμανση: Λόγω στρογγυλοποίησης ενδέχεται κάποιες κατανομές να μην αθροίζουν στο 100%

Πολιτική ασυμμετρία:

Δυσαναλογία
κοινωνικών απαιτήσεων
με επεξεργασμένες και
αποδεκτές πολιτικές
λύσεις

Ζούμε σε μια εποχή μειωμένων προσδοκιών.

Υπάρχει όμως ένα σταθερό κοινωνικό υπόστρωμα δεκτικό σε μεταρρυθμίσεις με στόχο την καλύτερη λειτουργία της δημοκρατίας και την προσαρμογή σε νέα αξιακά δεδομένα.

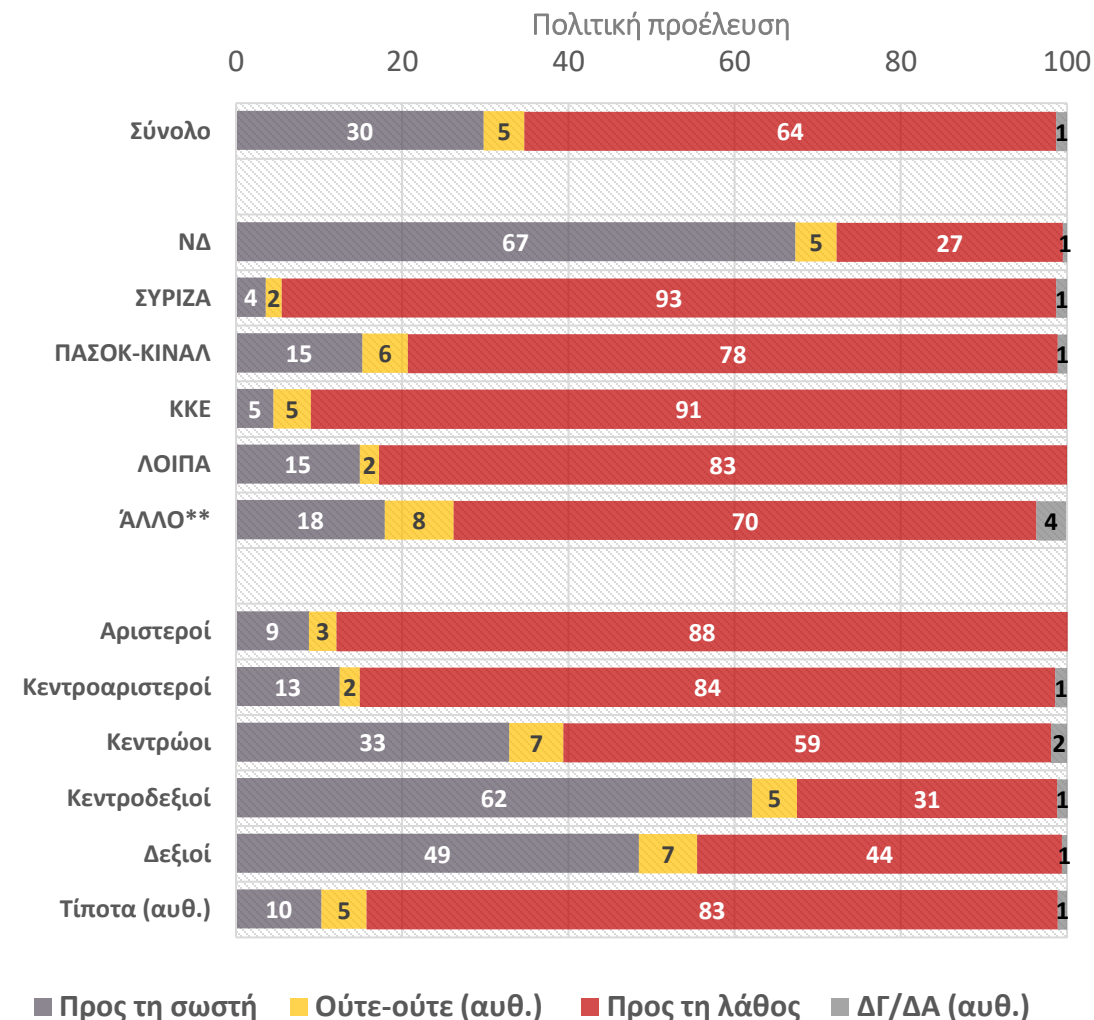
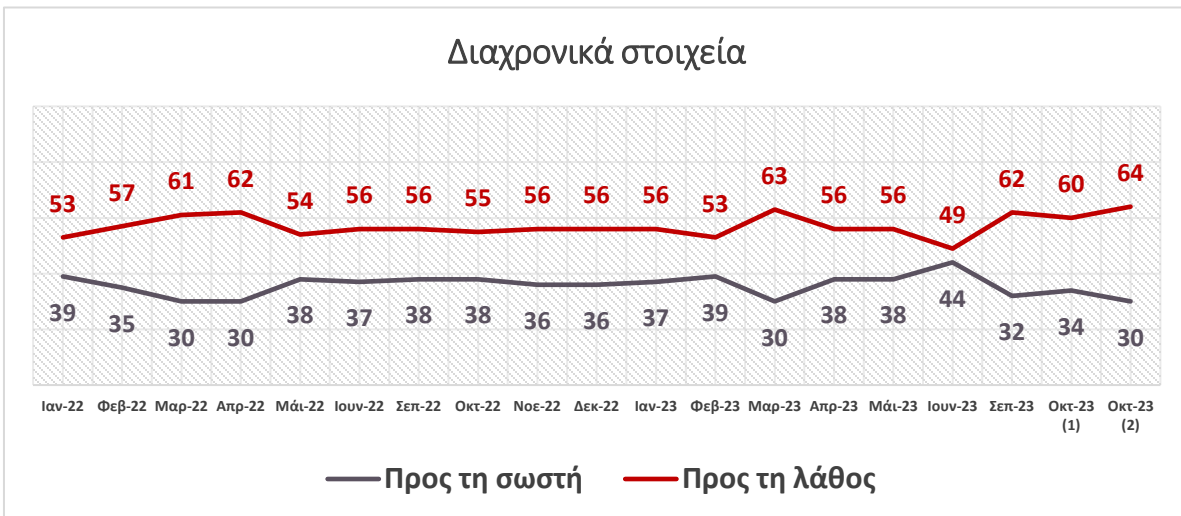
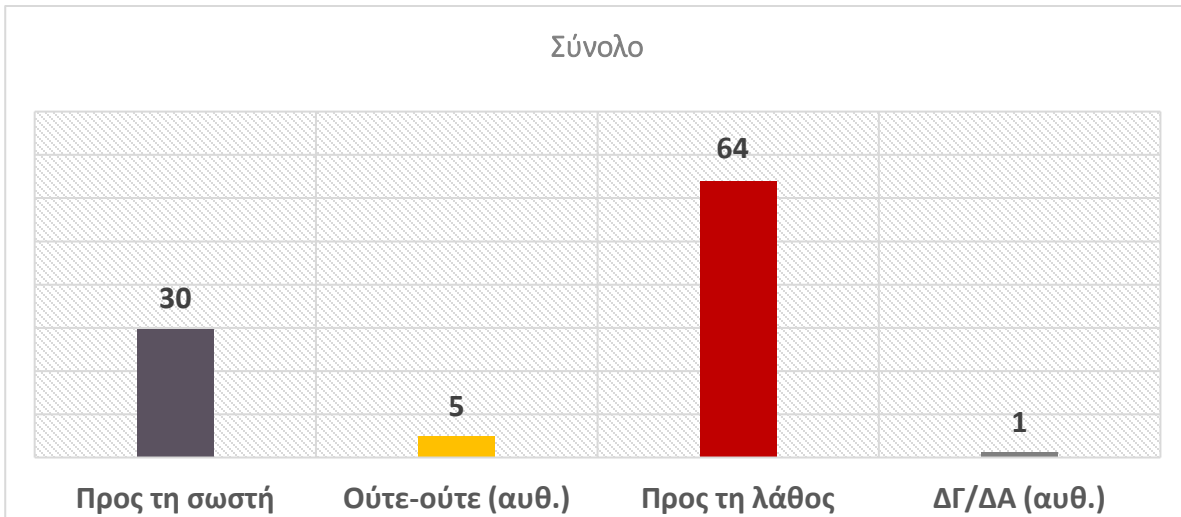
Ωστόσο, το πολιτικό σύστημα αδυνατεί να περιγράψει επαρκώς αυτές τις αλλαγές και να αναλάβει καθοδηγητικό-παιδαγωγικό ρόλο.

Μια εποχή μειωμένων προσδοκιών: η πλειονότητα θεωρεί ότι τα πράγματα πηγαίνουν προς τη λάθος κατεύθυνση

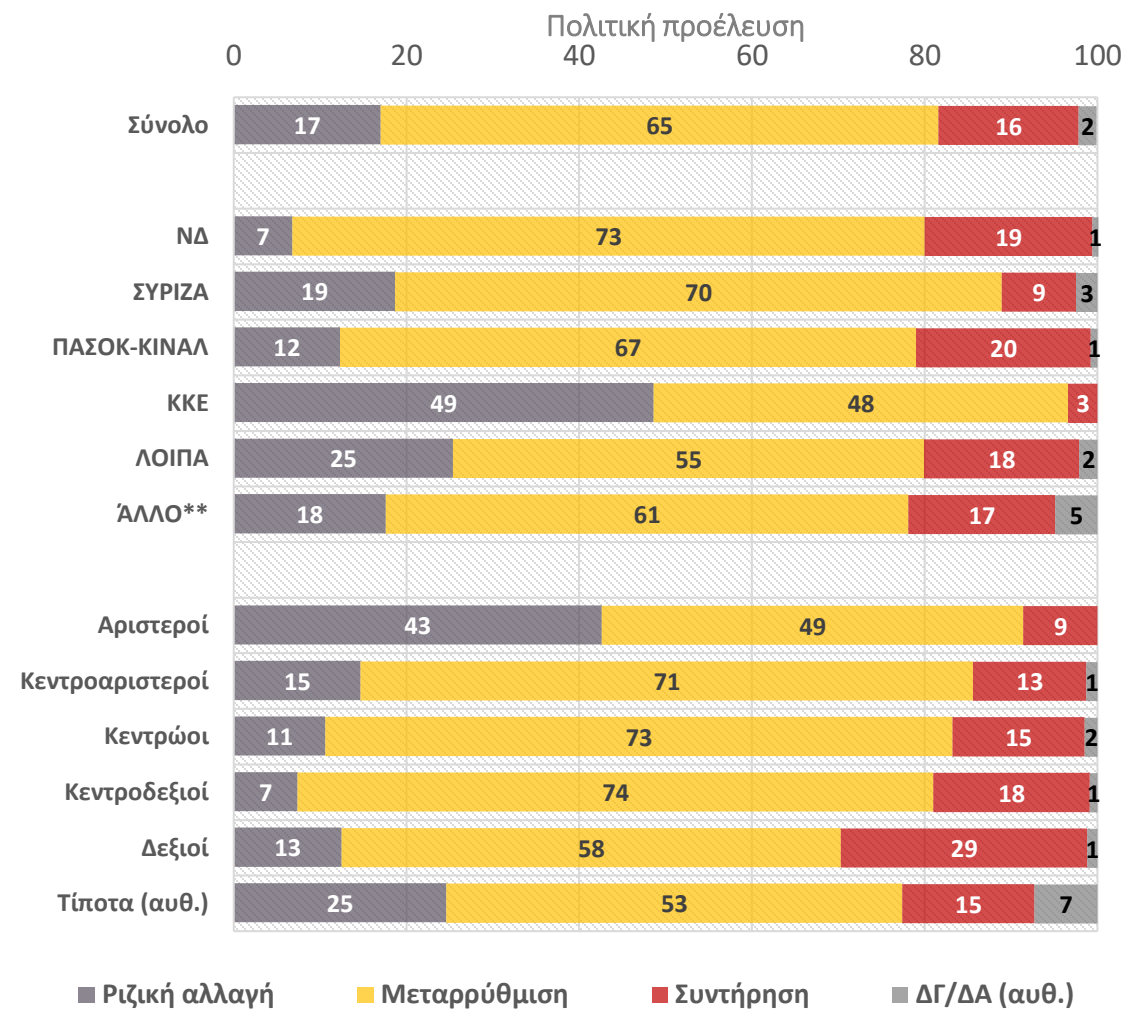
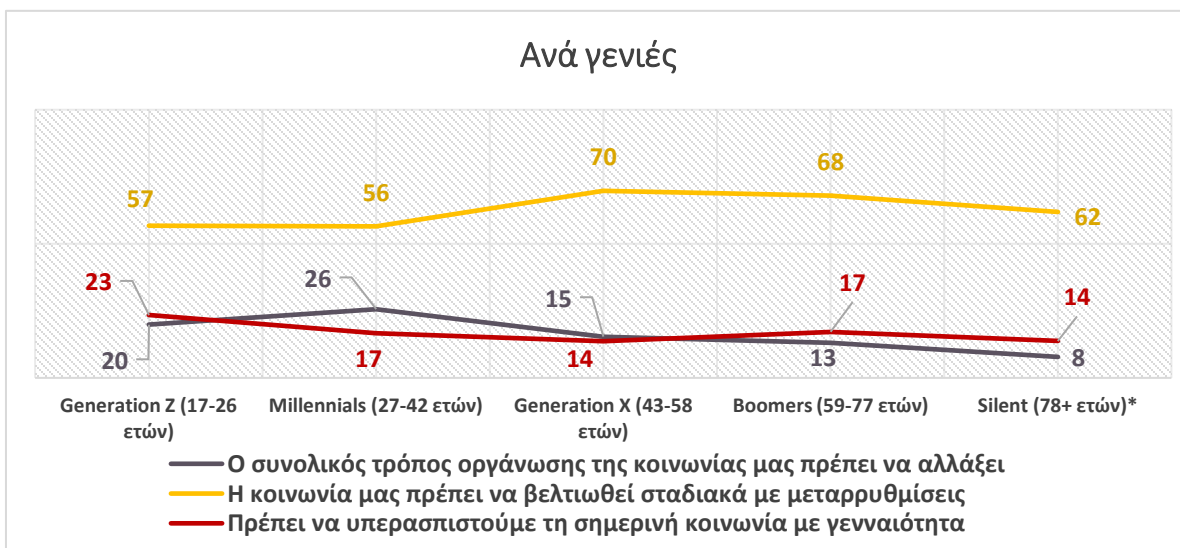
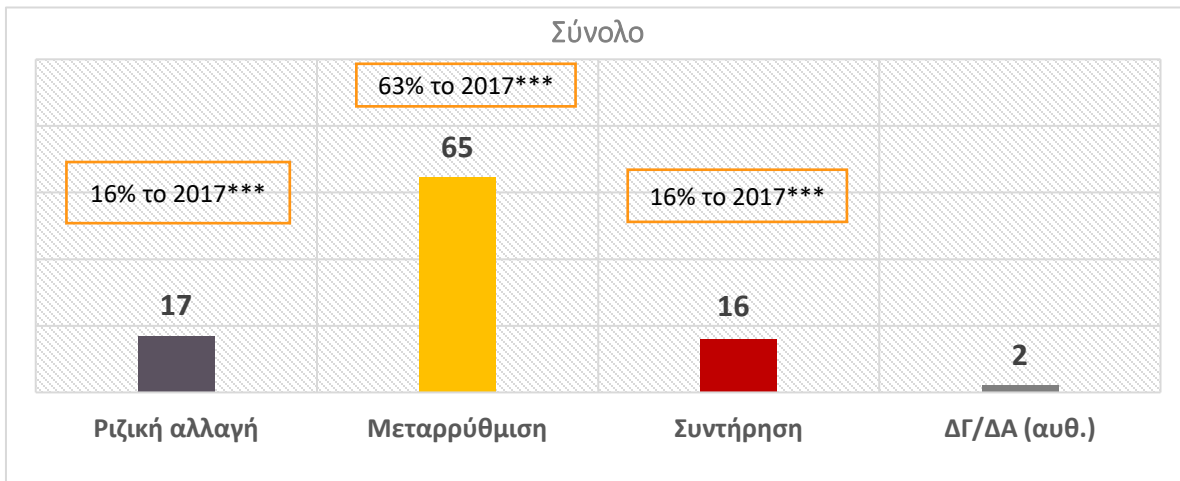
‘Σε γενικές γραμμές τα πράγματα στη χώρα μας πηγαίνουν προς τη σωστή ή προς τη λάθος κατεύθυνση;’

Και έτσι υπάρχει μια σταθερά πλειοψηφική κοινωνική «ζήτηση» για μεταρρυθμίσεις

‘Υπάρχουν τρία βασικά είδη στάσεων αναφορικά με την κοινωνία στην οποία ζούμε. Επιλέξτε παρακαλώ αυτήν που με τον καλύτερο τρόπο περιγράφει τη δική σας άποψη’

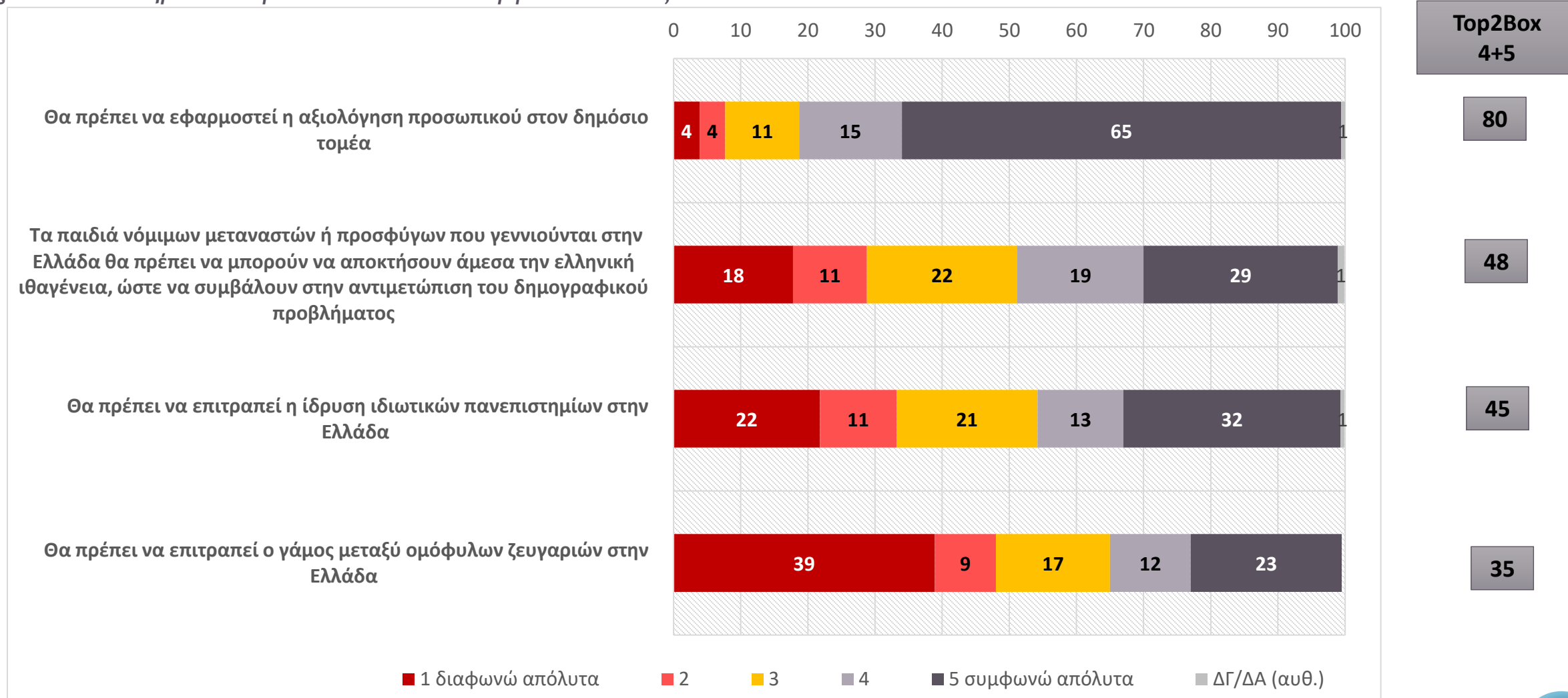
%

*** Πηγή: WVS 2017

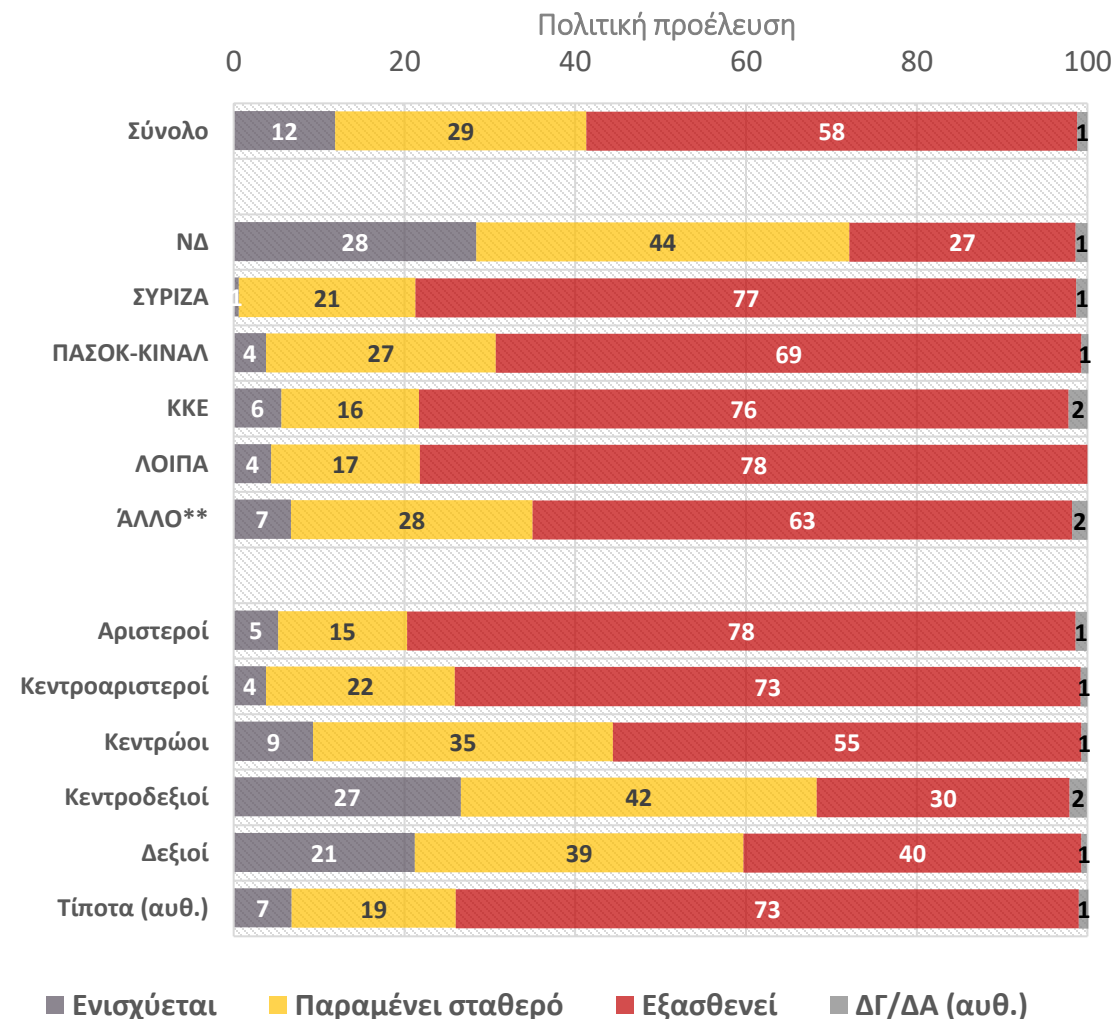
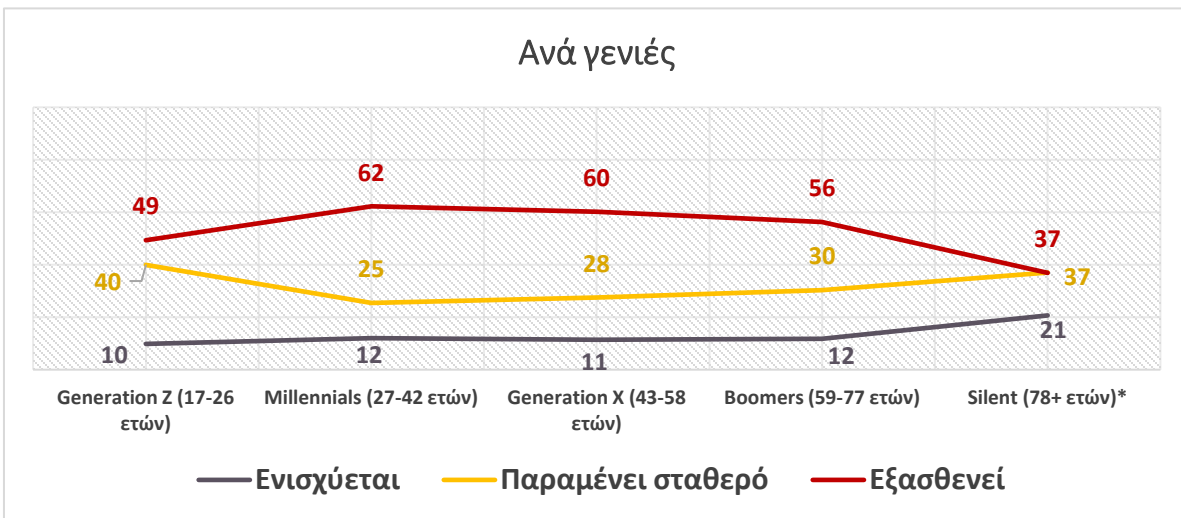
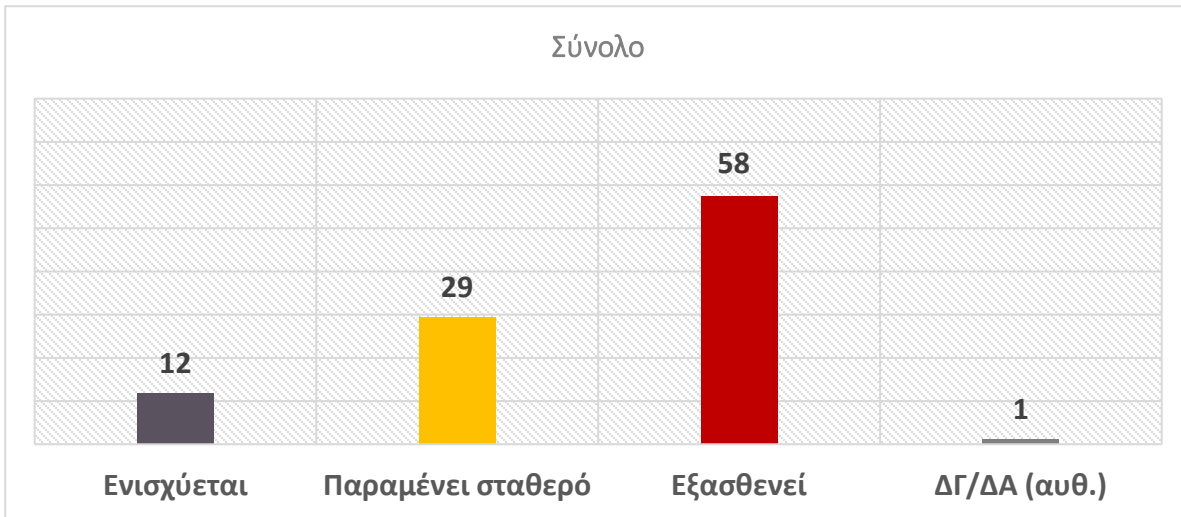
Η ατζέντα των μεταρρυθμίσεων ανανεώνεται χωρίς όμως να μεταφράζεται σε συγκεκριμένες πολιτικές αλλαγές...

‘Θα σας διαβάσω κάποιες προτάσεις και θα ήθελα να μου πείτε για κάθε μια από αυτές αν συμφωνείτε ή διαφωνείτε. Χρησιμοποιήστε μια κλίμακα από το 1 ως το 5 όπου 1 σημαίνει διαφωνώ απόλυτα και 5 συμφωνώ απόλυτα;’

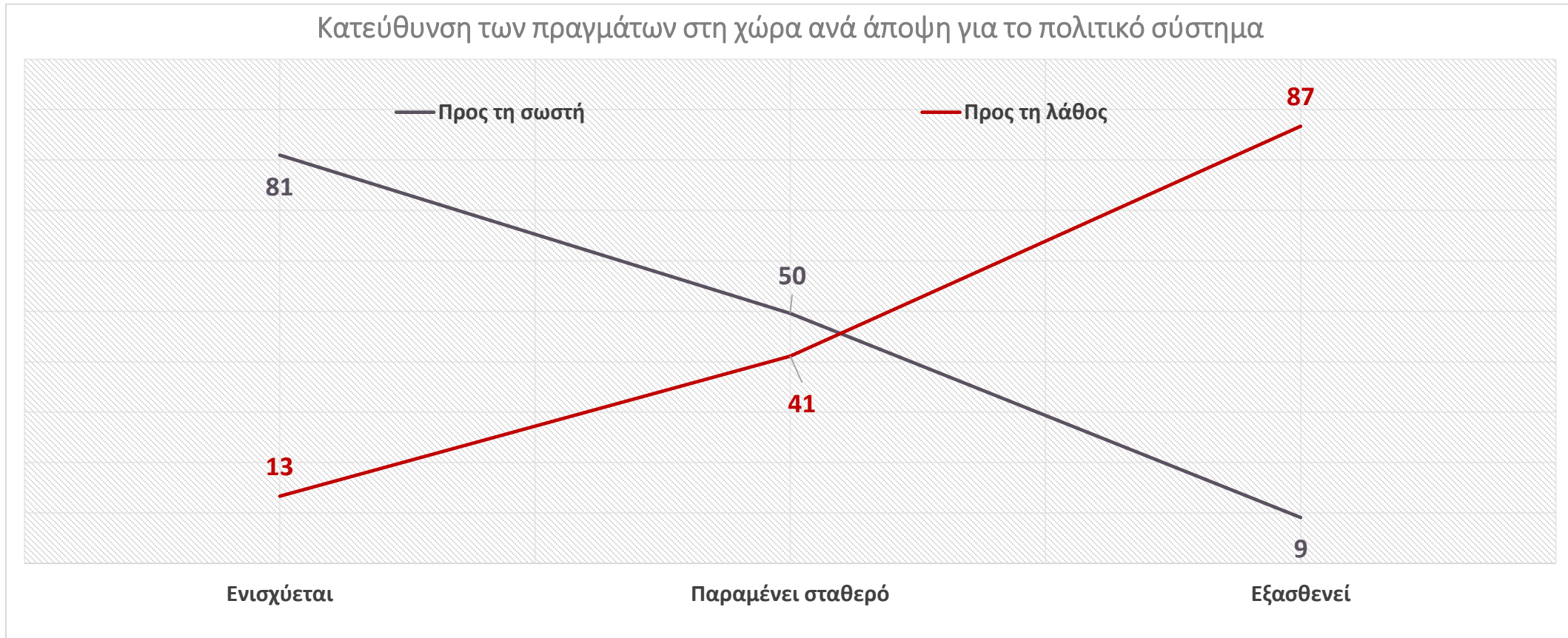

...καθώς το πολιτικό σύστημα αδυνατεί να αναλάβει τον καθοδηγητικό του ρόλο και να εμπνεύσει προσδοκίες, ιδίως στις παραγωγικές ηλικίες

‘Πώς βλέπετε το πολιτικό μας σύστημα και τους θεσμούς του; Όσο περνάει ο καιρός...’

Συνεπώς, οι μειωμένες προσδοκίες για την πορεία της χώρας συμβαδίζουν με απαισιόδοξες εκτιμήσεις για το πολιτικό σύστημα

Στο επίπεδο της διακυβέρνησης, το αίσθημα ματαιώσης των πολιτών επιτείνεται από την εικόνα ενός κράτους αναποτελεσματικού, με κύρια ευθύνη του πολιτικού συστήματος συνολικά και διαχρονικά.

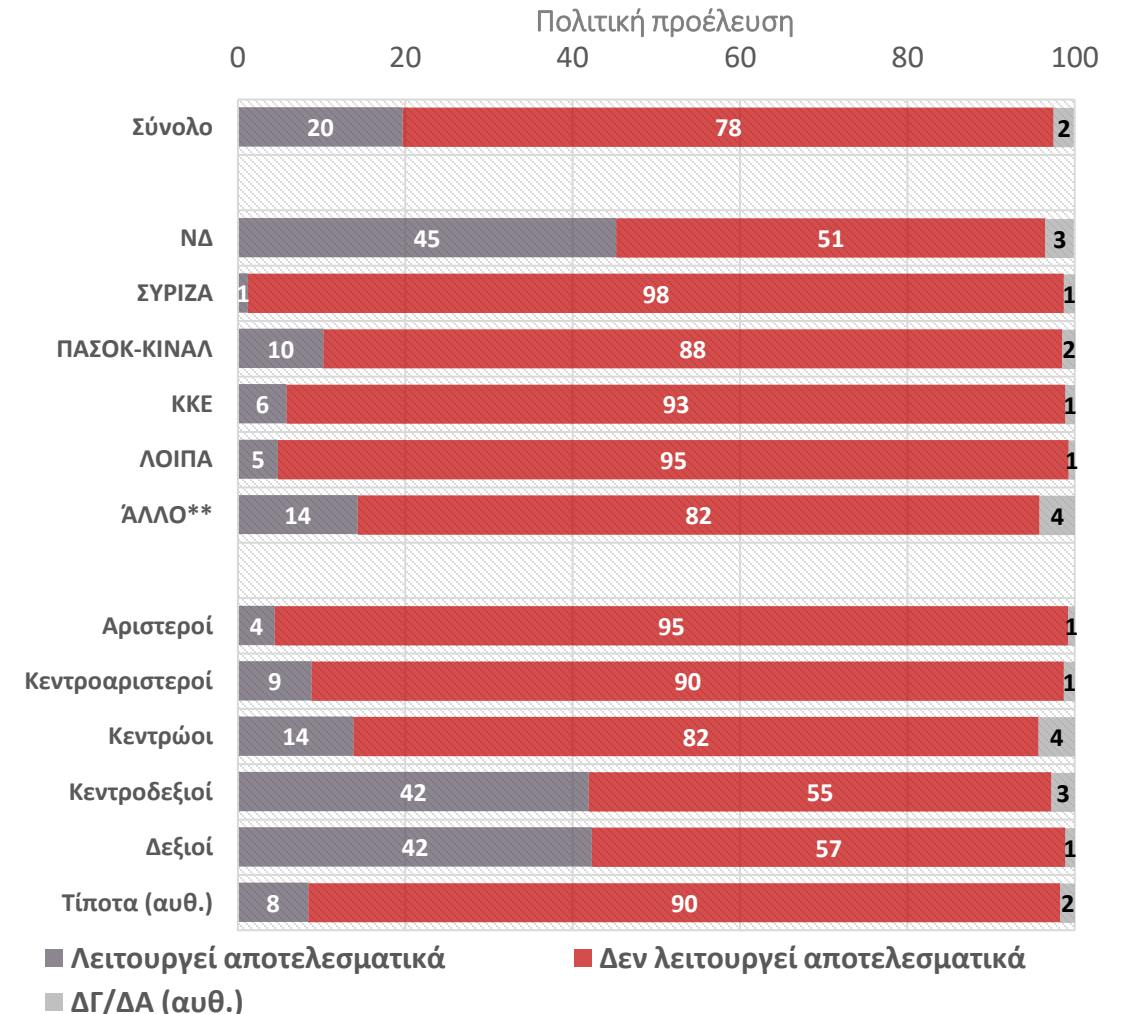
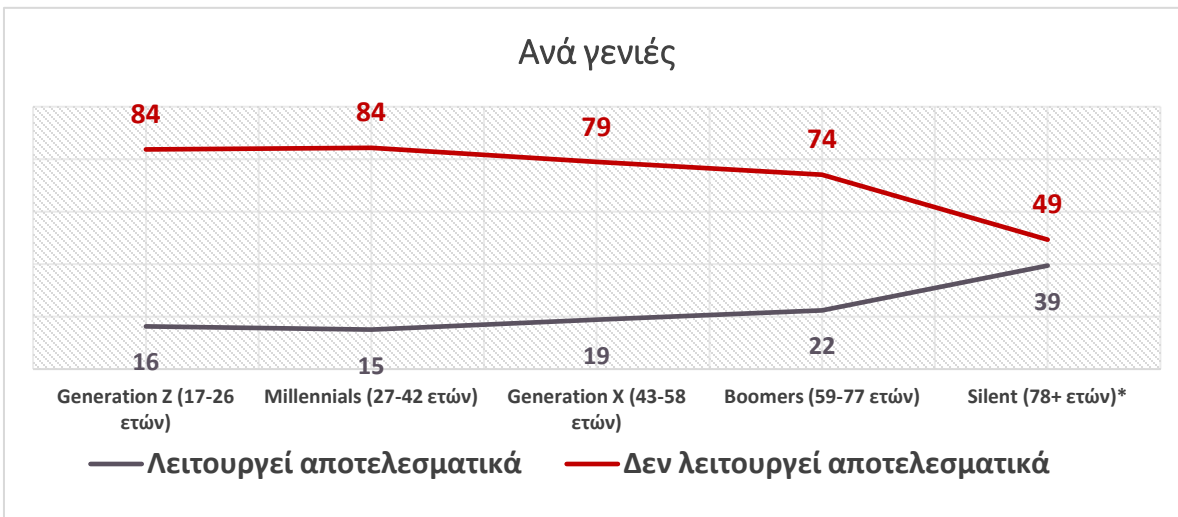
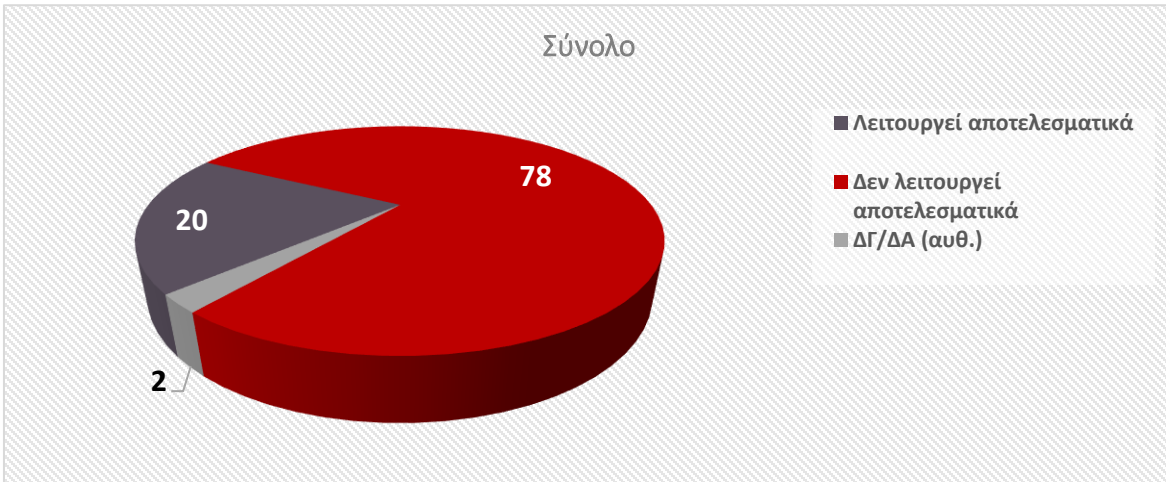
Ταυτόχρονα, η αποκέντρωση της εξουσίας θεωρείται πιο συμβατή με τη δημοκρατία μας απ' ό,τι ένα συγκεντρωτικό μοντέλο, ενώ αναζητούνται ισχυρά θεσμικά αντίβαρα (με την αντιπολίτευση να αποτελεί «μαύρο κουτί»).

Σε αυτό το πλαίσιο, μια σειρά θεσμικές προτάσεις ανανέωσης του συστήματος διακυβέρνησης φαίνεται να αξίζει να γίνουν αντικείμενο πολιτικού διαλόγου.

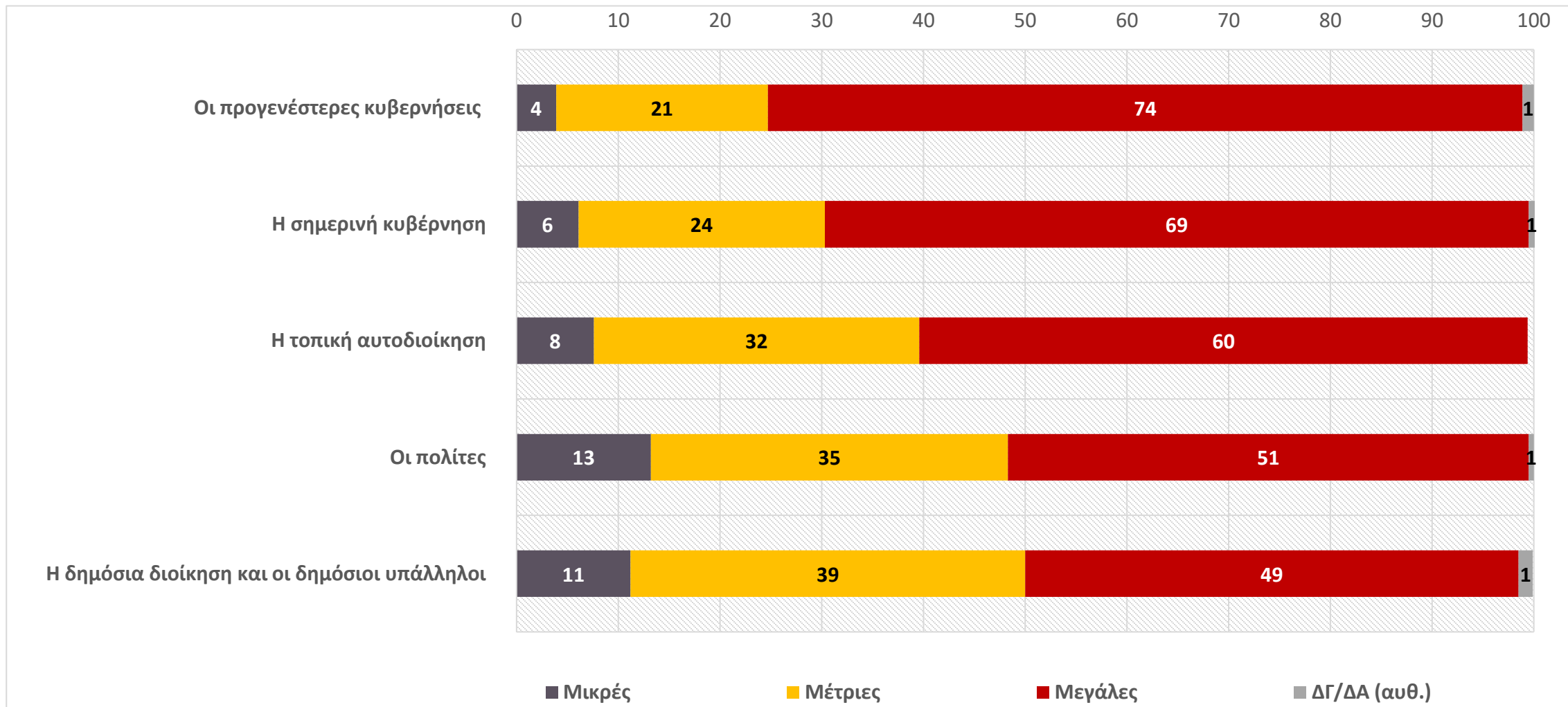
Μέσα στις «πολυ-κρίσεις» της εποχής, το κράτος δίνει μια εικόνα ανεπάρκειας και αναποτελεσματικότητας...

‘Μετά τις εμπειρίες των τελευταίων ετών (πανδημία, ενεργειακή κρίση, πληθωρισμός, δυστύχημα στα Τέμπη, φυσικές καταστροφές) πιστεύετε ότι το κράτος στη χώρα μας... ;’

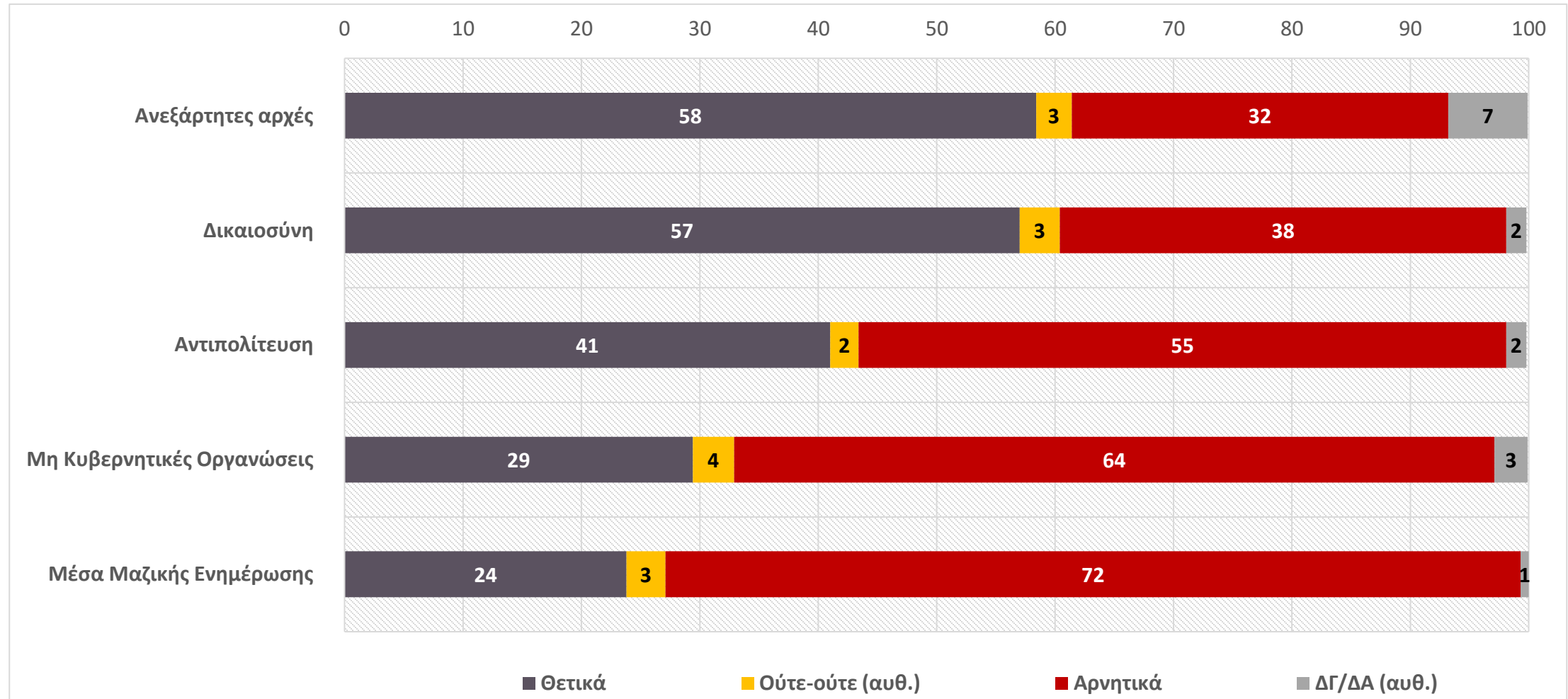
...με την κύρια ευθύνη να αποδίδεται στο πολιτικό σύστημα συνολικά και δευτερευόντως στα χαμηλότερα επίπεδα διακυβέρνησης ή στους πολίτες - όμως κανείς δεν εξαιρείται

‘Για τη σημερινή εικόνα του κράτους τι ευθύνες πιστεύετε ότι έχουν...;’

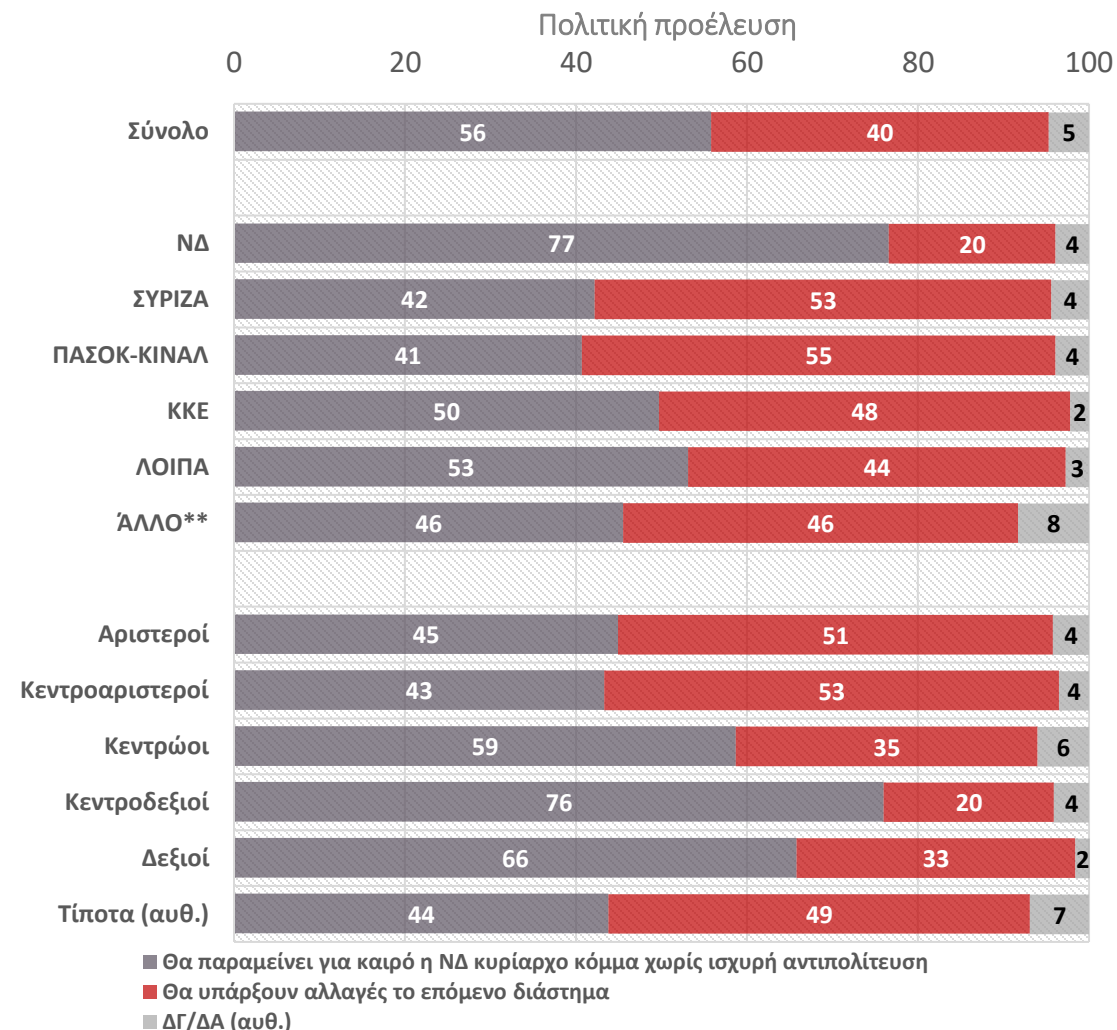
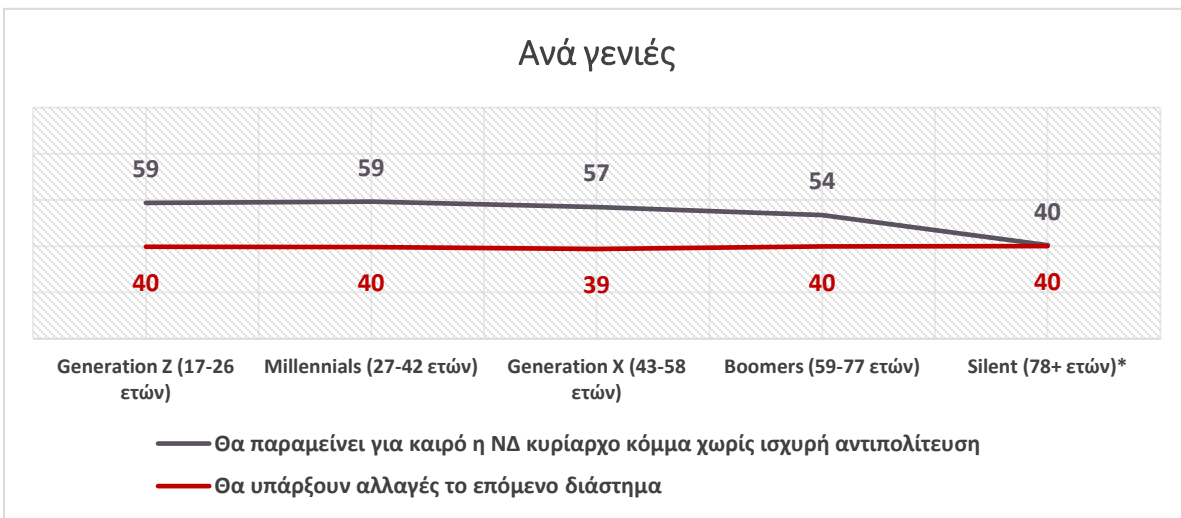
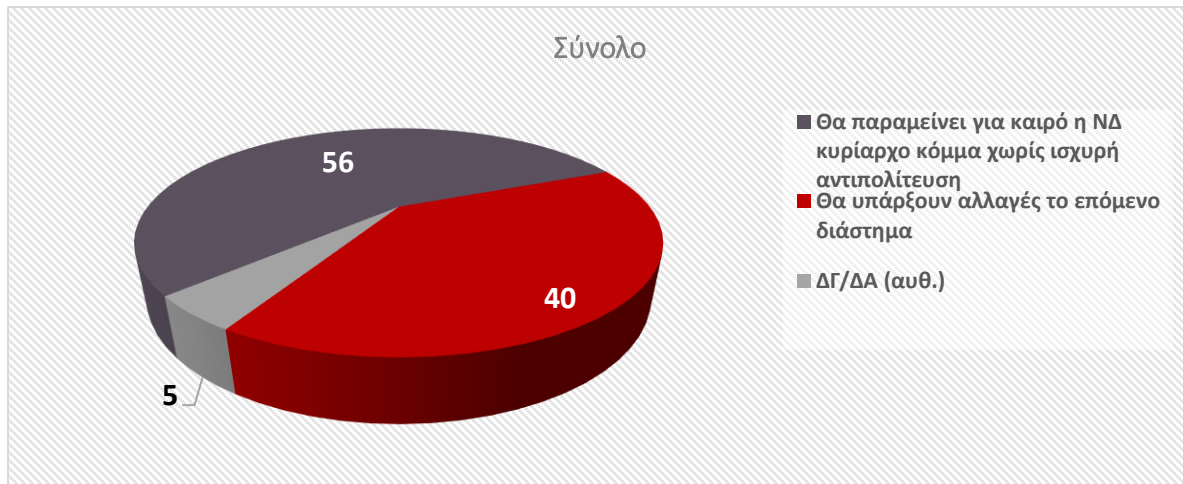
Οι πολίτες αναζητούν ισχυρά θεσμικά αντίβαρα, ενεργότερη παρέμβαση της κοινωνίας των πολιτών και περισσότερο αξιόπιστο έλεγχο από την πλευρά των ΜΜΕ για την εξισορρόπηση του Πρωθυπουργοκεντρικού συστήματος διακυβέρνησης της χώρας

‘Θα σας διαβάσω μερικούς θεσμούς και θα ήθελα να μου πείτε για κάθε έναν από αυτούς αν κατά τη γνώμη σας συμβάλλει θετικά ή αρνητικά στη λειτουργία της δημοκρατίας;’

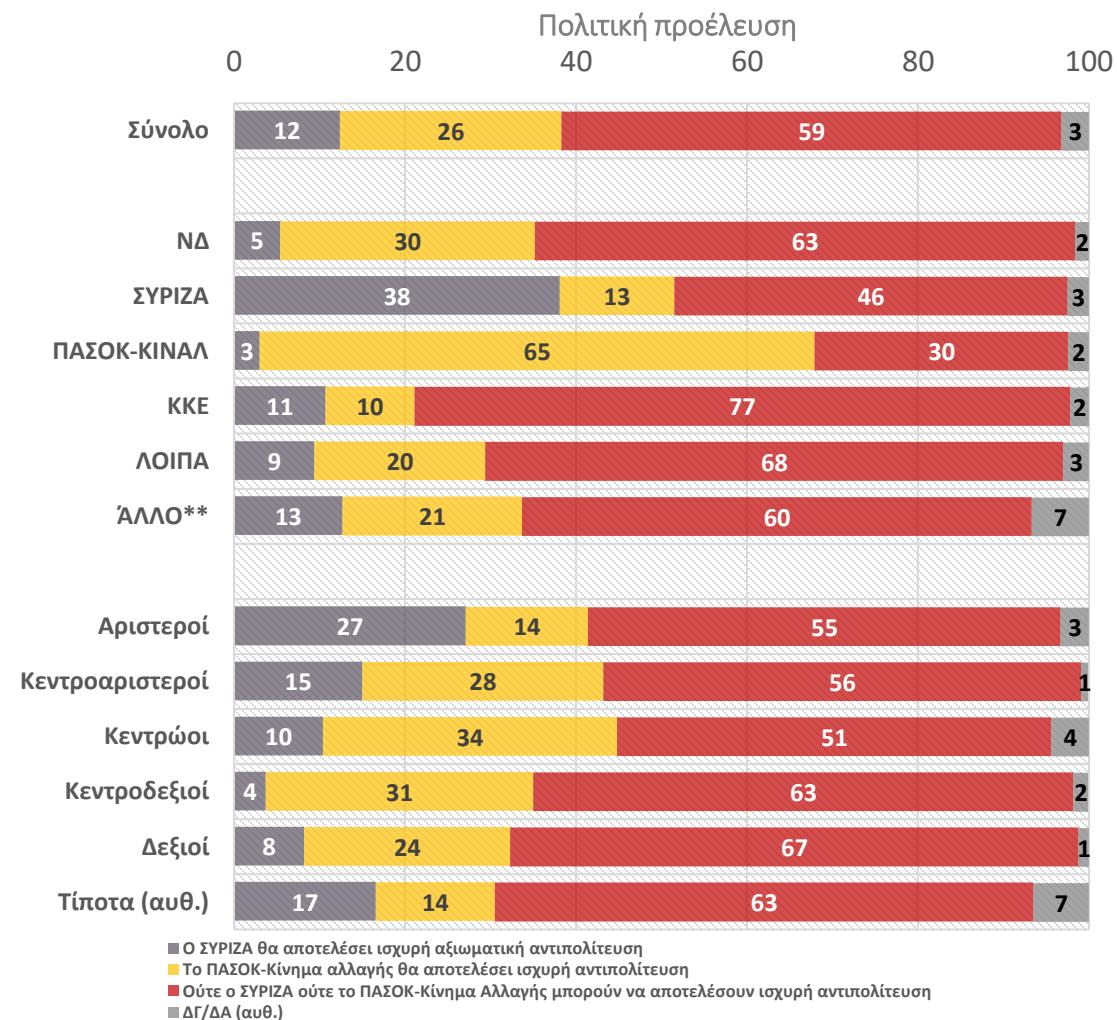
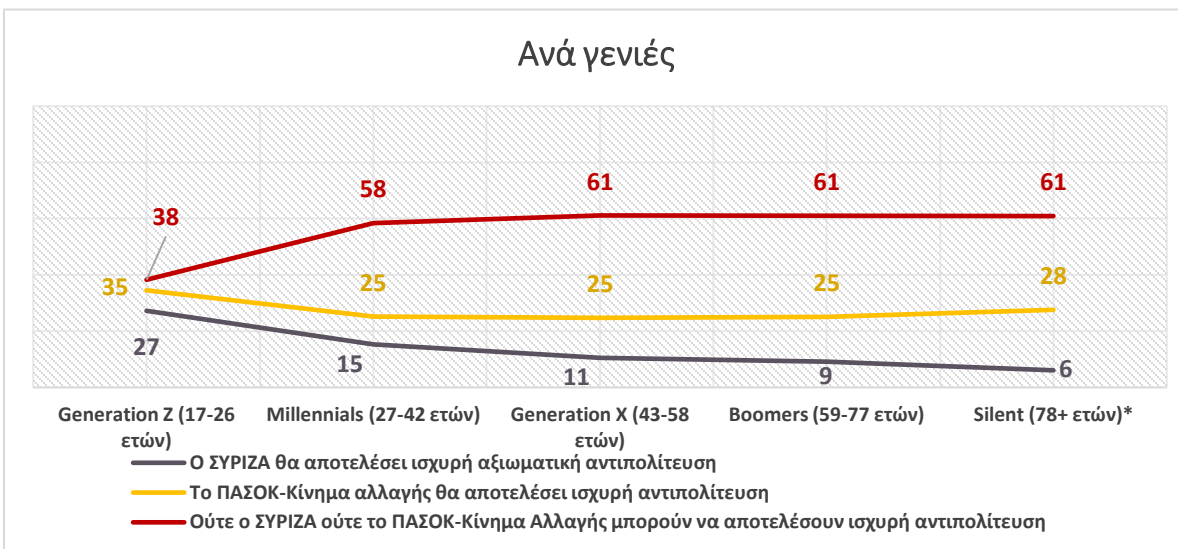
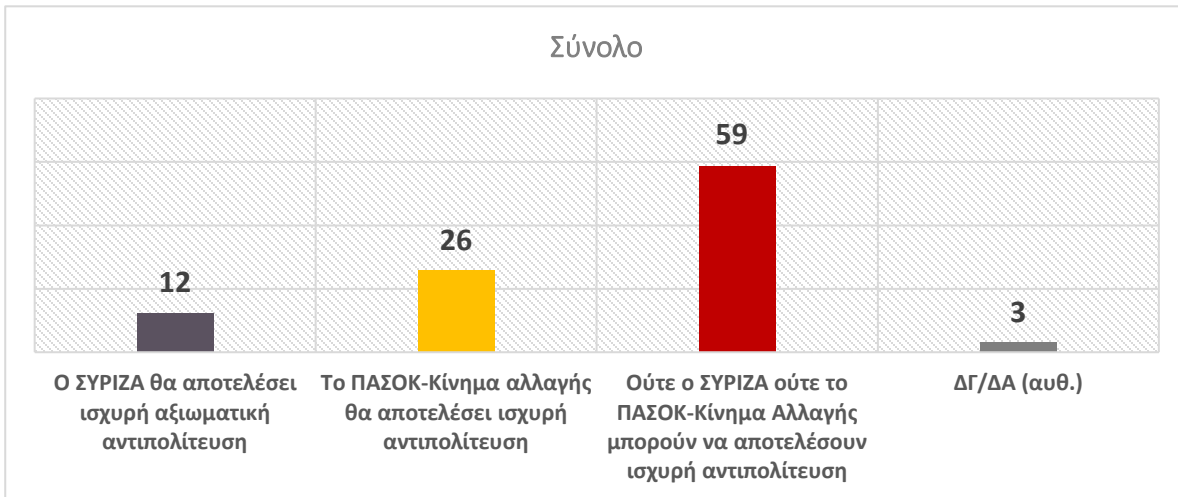
Η αντιπολίτευση δεν φαίνεται πειστική στο ρόλο του θεσμικού αντίβαρου και επικρατεί μια εικόνα παγίωσης των σημερινών συσχετισμών Κυβέρνησης-Αντιπολίτευσης

‘Κατά την άποψή σας, στο κομματικό μας σύστημα...;’

Οι βασικοί παίκτες της αντιπολίτευσης δεν εμφανίζονται ικανοί να μεταβάλουν τους σημερινούς κομματικούς συσχετισμούς

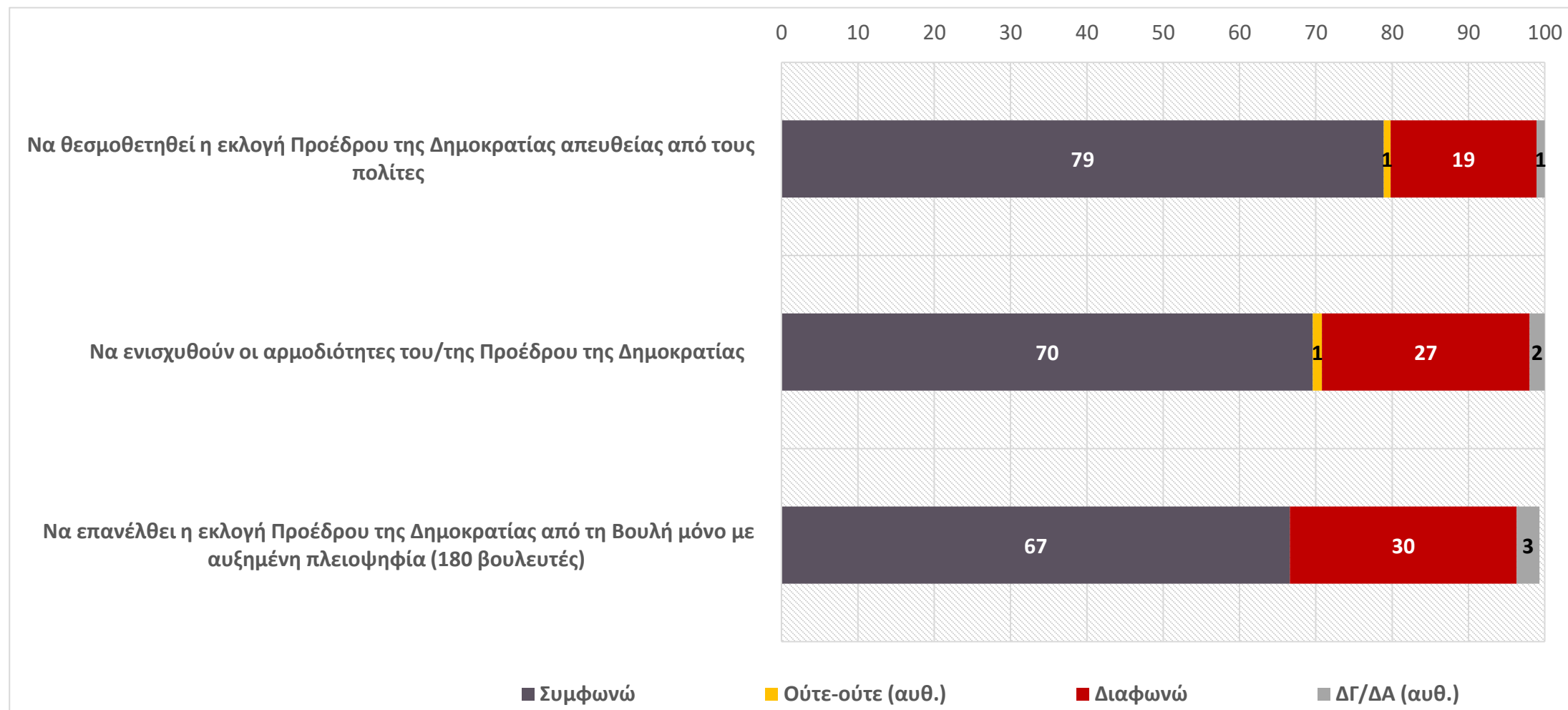
‘Τι πιστεύετε ότι θα συμβεί το επόμενο διάστημα στον χώρο της αντιπολίτευσης;’

Πάντως ορισμένες προτάσεις συνταγματικής αλλαγής φαίνεται να βρίσκουν διευρυμένη αποδοχή στην κατεύθυνση της εξισορρόπησης του συστήματος διακυβέρνησης...

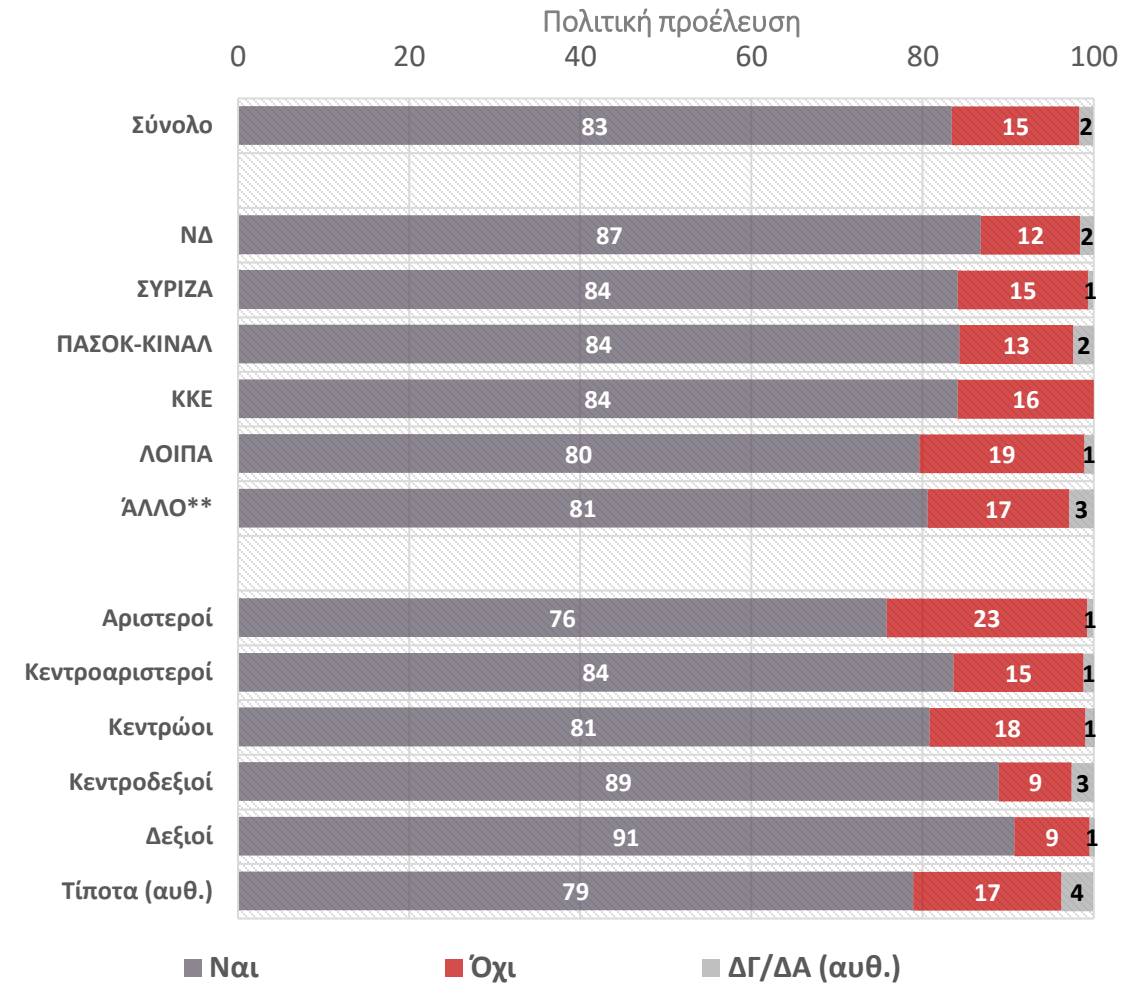
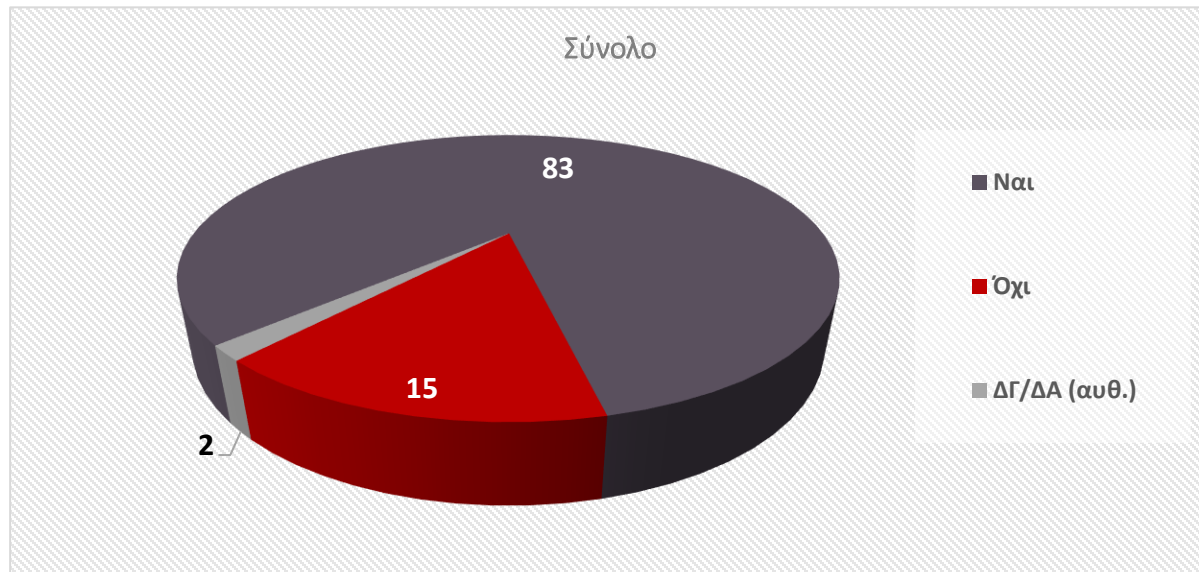

‘Συμφωνείτε ή διαφωνείτε με την άποψη ότι σε μια επόμενη αναθεώρηση του Συντάγματος θα πρέπει...;’

...αλλά και στην κατεύθυνση της θεσμοθέτησης σταθερών κανόνων του πολιτικού και δημοκρατικού παιχνιδιού...

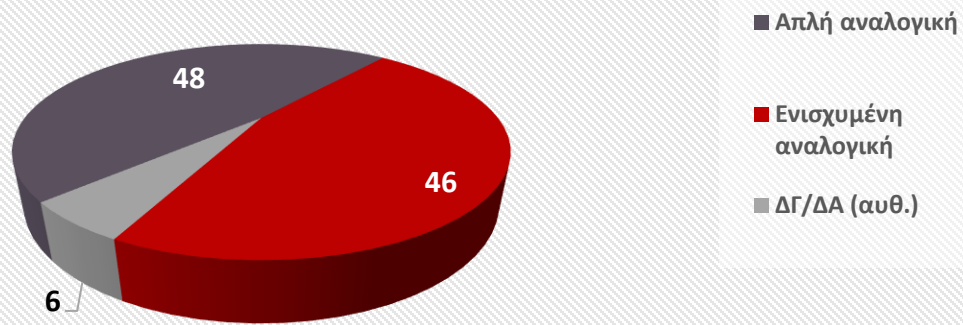
‘Κατά τη γνώμη σας, θα έπρεπε να κατοχυρωθεί στο Σύνταγμα ένα σταθερό εκλογικό σύστημα ή όχι;’

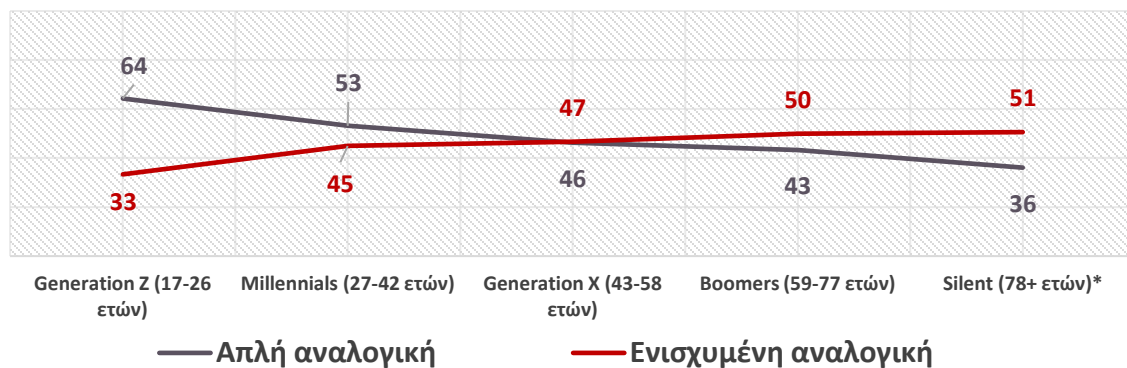
...αν και οι απόψεις δίστανται ανάμεσα στην εξασφάλιση ισχυρών κυβερνήσεων και στη θεσμική καλλιέργεια πολιτικών συνεργασιών

‘Ποιο εκλογικό σύστημα θα έπρεπε να είναι αυτό;’

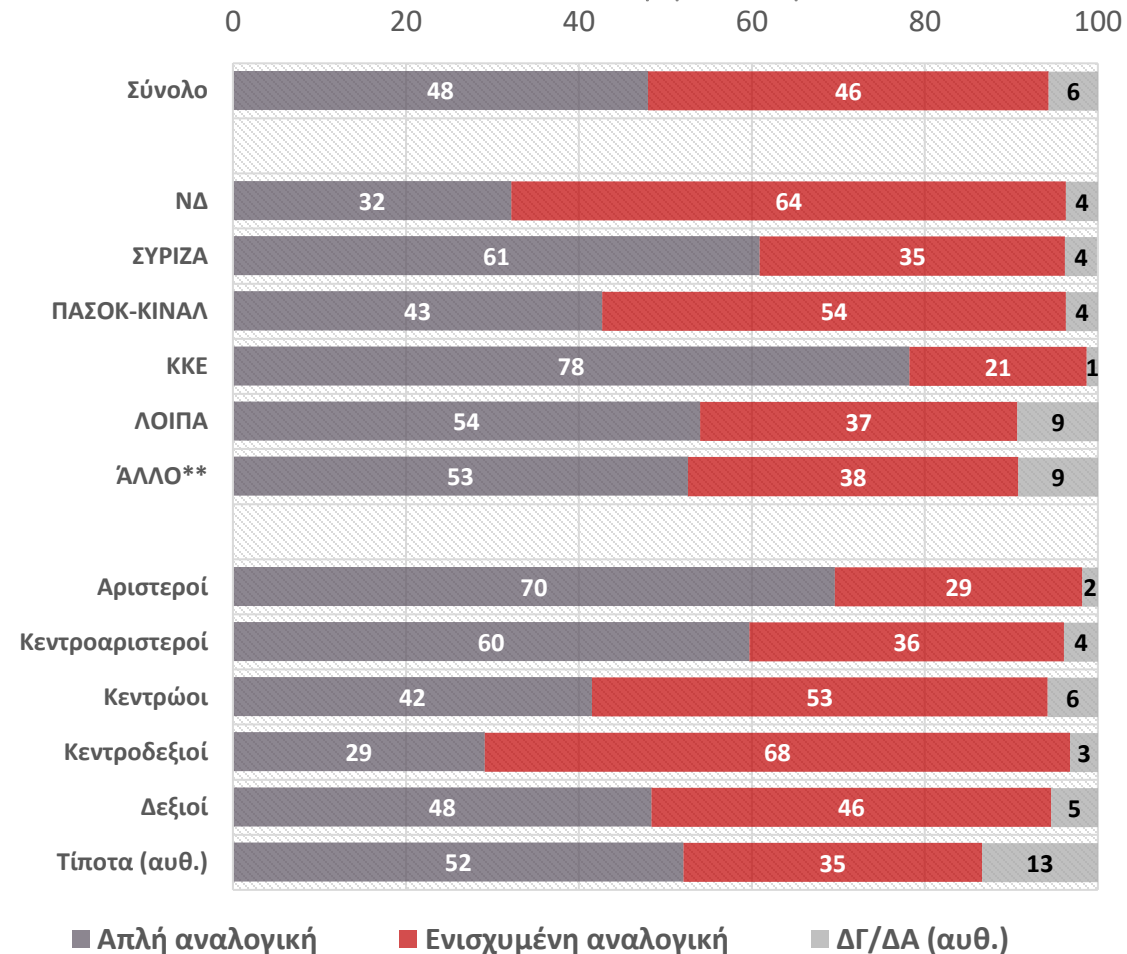
Βάση: 1010 άτομα που υποστηρίζουν ότι πρέπει να υπάρχει ένα σταθερό εκλογικό σύστημα

Ανά γενιές

Πολιτική προέλευση

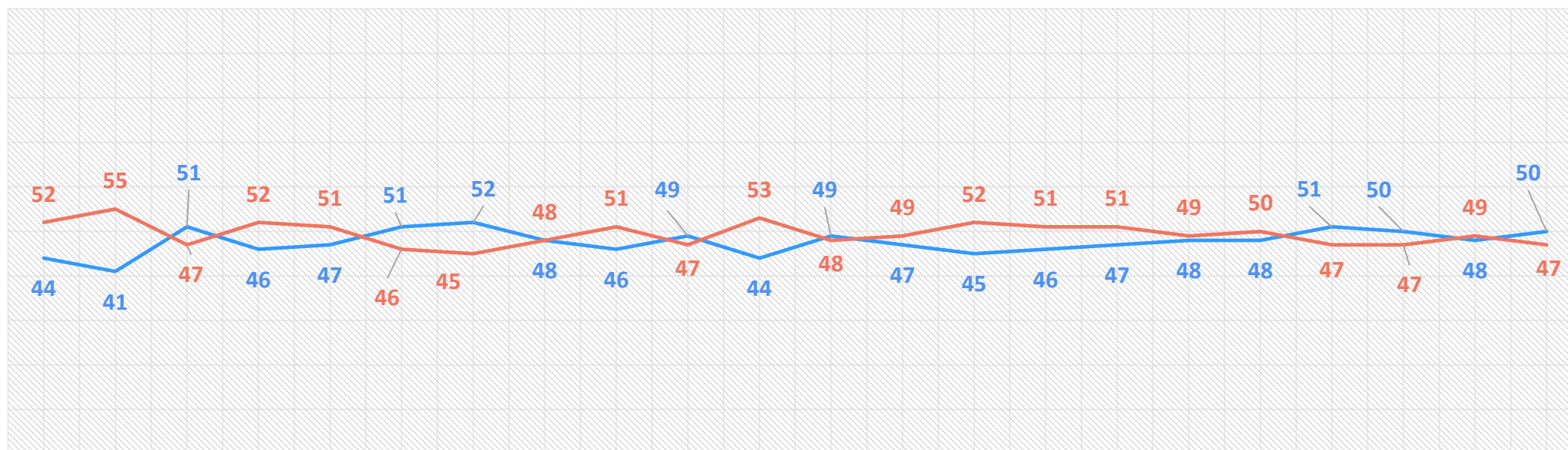

Αυτοδύναμες Κυβερνήσεις ή Κυβερνήσεις Συνεργασίας

Διαχρονικά στοιχεία

Διαχρονικά στοιχεία

Ιαν-19 Μαρ-19 Σεπ-19 Νοε-19 Ιαν-20 Μαρ-20 Μάι-20 Σεπ-20 Νοε-20 Ιαν-21 Μαρ-21 Μάι-21 Σεπ-21 Νοε-21 Ιαν-22 Μαρ-22 Μάι-22 Σεπ-22 Νοε-22 Ιαν-23 Μαρ-23 Μάι-23

— Υπέρ των αυτοδύναμων Κυβερνήσεων

— Υπέρ των Κυβερνήσεων συνεργασίας

Μέσα στις γεωπολιτικές κρίσεις της εποχής, βασικό επίδικο είναι η θέση της Ελλάδας στο διεθνές πλαίσιο.

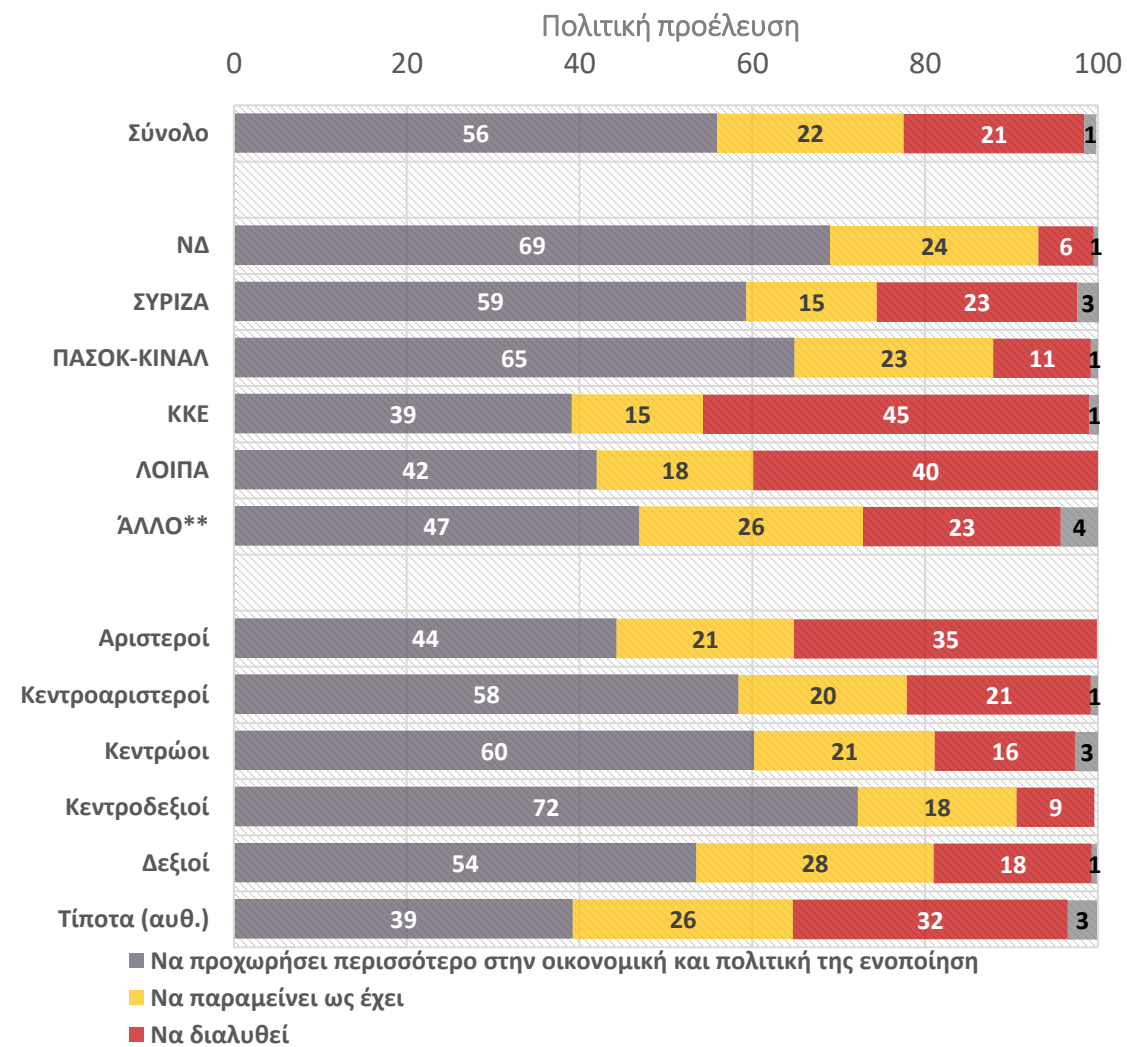
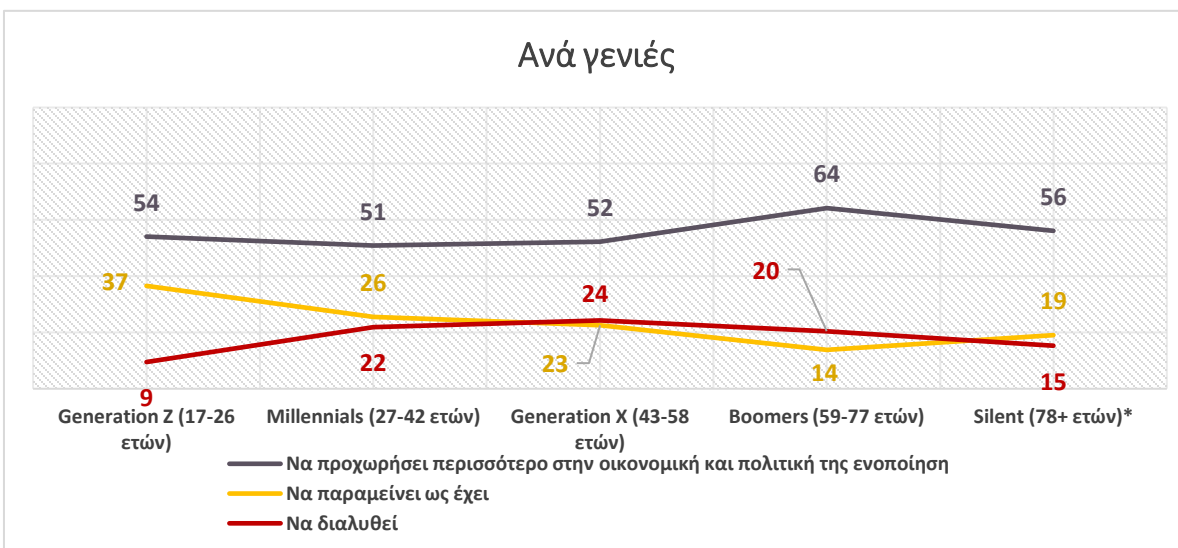
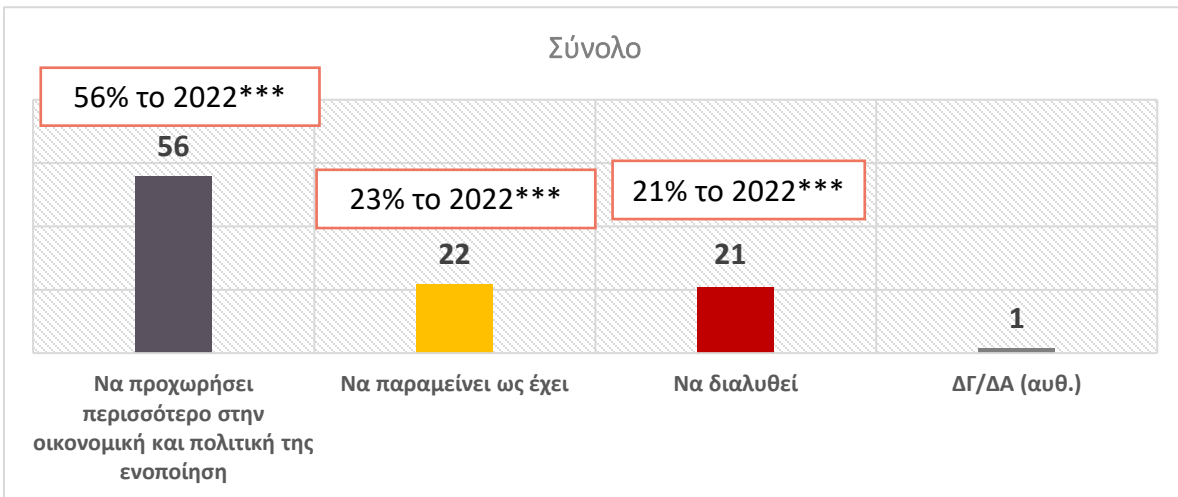
Η εμφάθυση της Ευρώπης είναι η βασική επιλογή, σε ένα πλαίσιο σχετικής αυτονομίας από τις ΗΠΑ – που δίνει πάντως ένα αίσθημα γεωπολιτικής ασφάλειας ως προϋπόθεση αυτοπεποίθησης στην ευρύτερη γειτονιά μας.

Παραμένει σταθερά πλειοψηφική η προτίμηση για εμβάθυνση της ευρωπαϊκής ενοποίησης – ένδειξη και ενός εμπεδωμένου «ανήκειν» στην Ευρώπη ως γεω-πολιτικό χώρο

‘Πιστεύετε ότι η Ευρώπη θα πρέπει να προχωρήσει περισσότερο στην οικονομική και πολιτική της ενοποίηση, να παραμείνει ως έχει ή να διαλυθεί;’

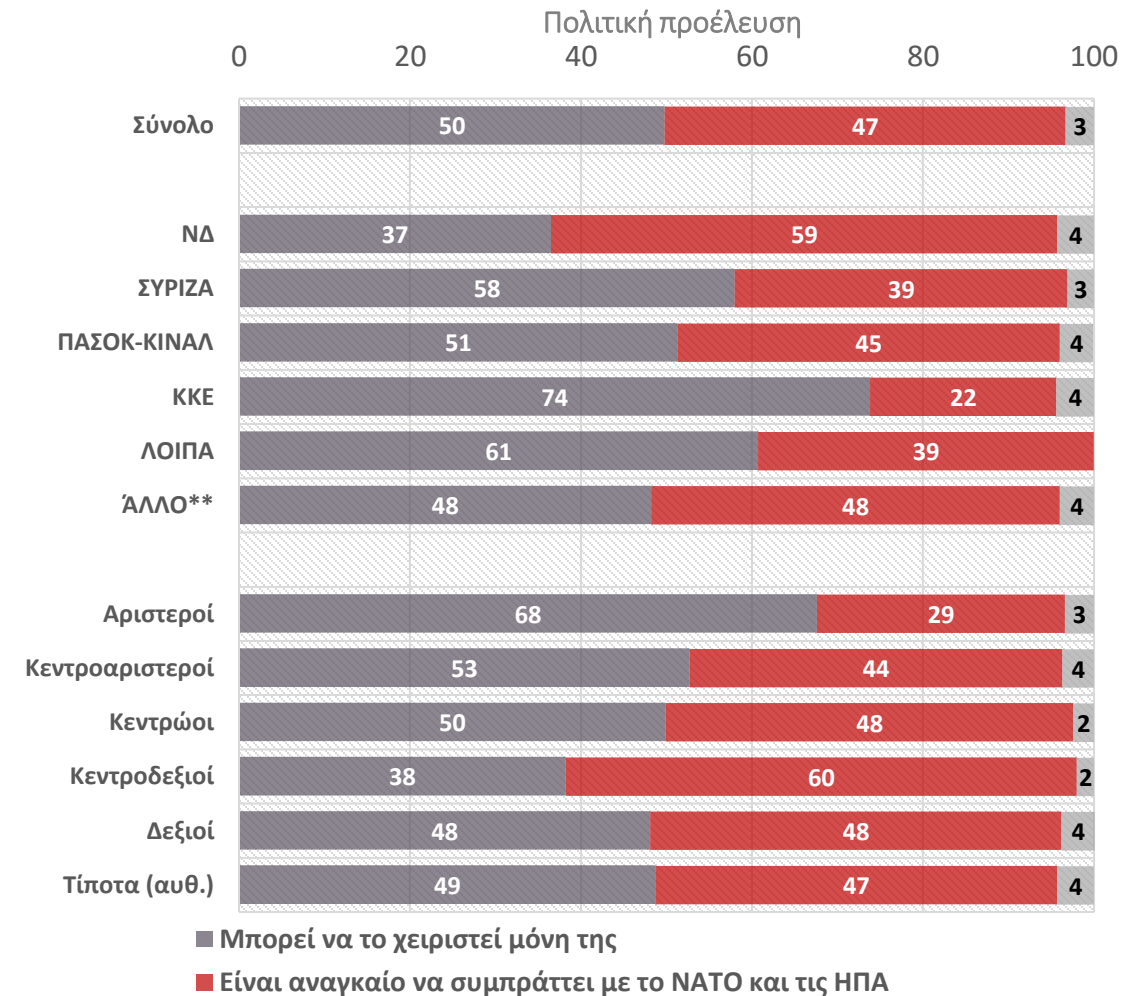
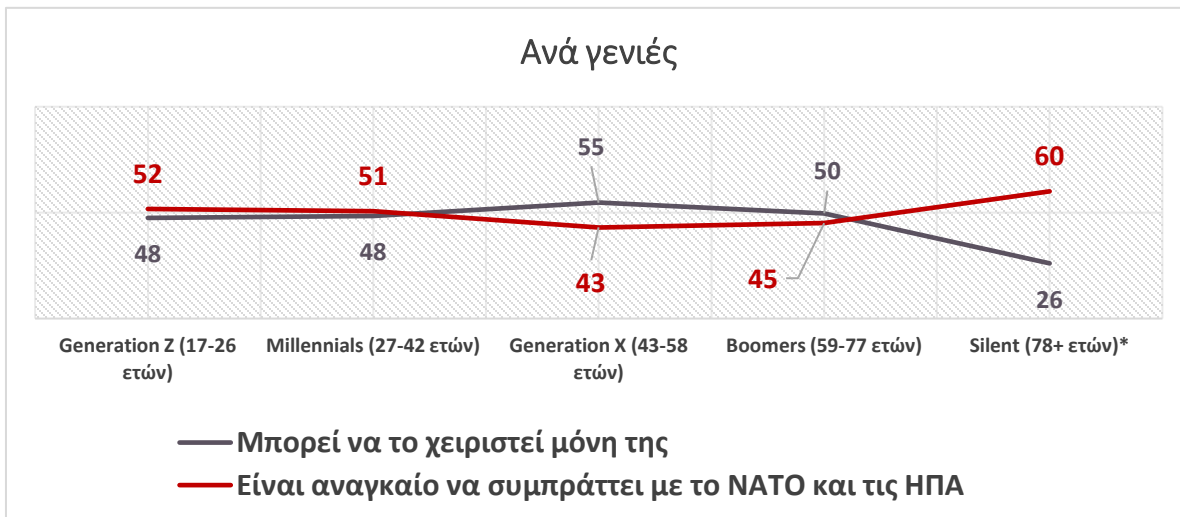
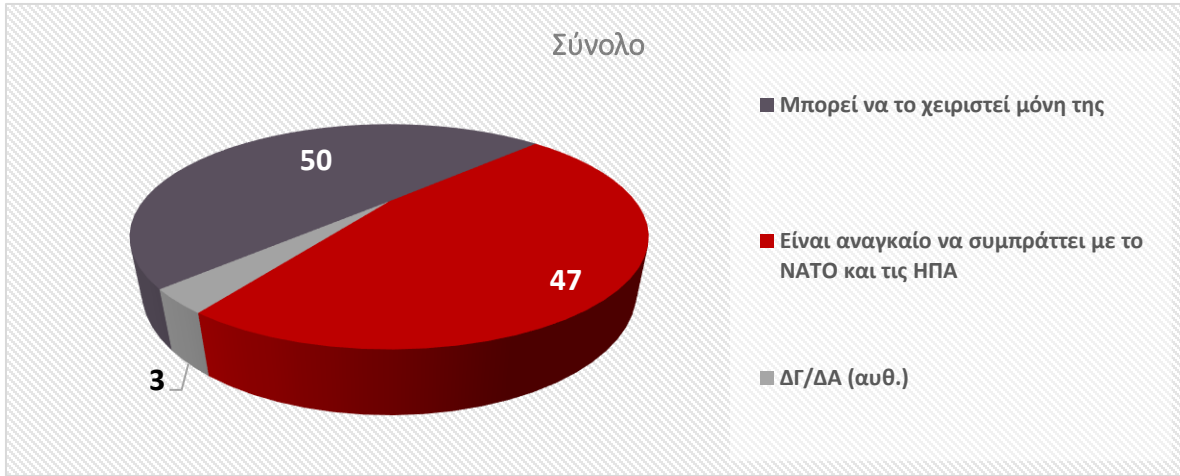
%

*** Πηγή: έρευνα για το ΕΛΙΑΜΕΠ 2022

* Βάση μικρότερη των 60 ατόμων
** Λευκό/Άκυρο/Δεν ψήφισαν/ΔΑ

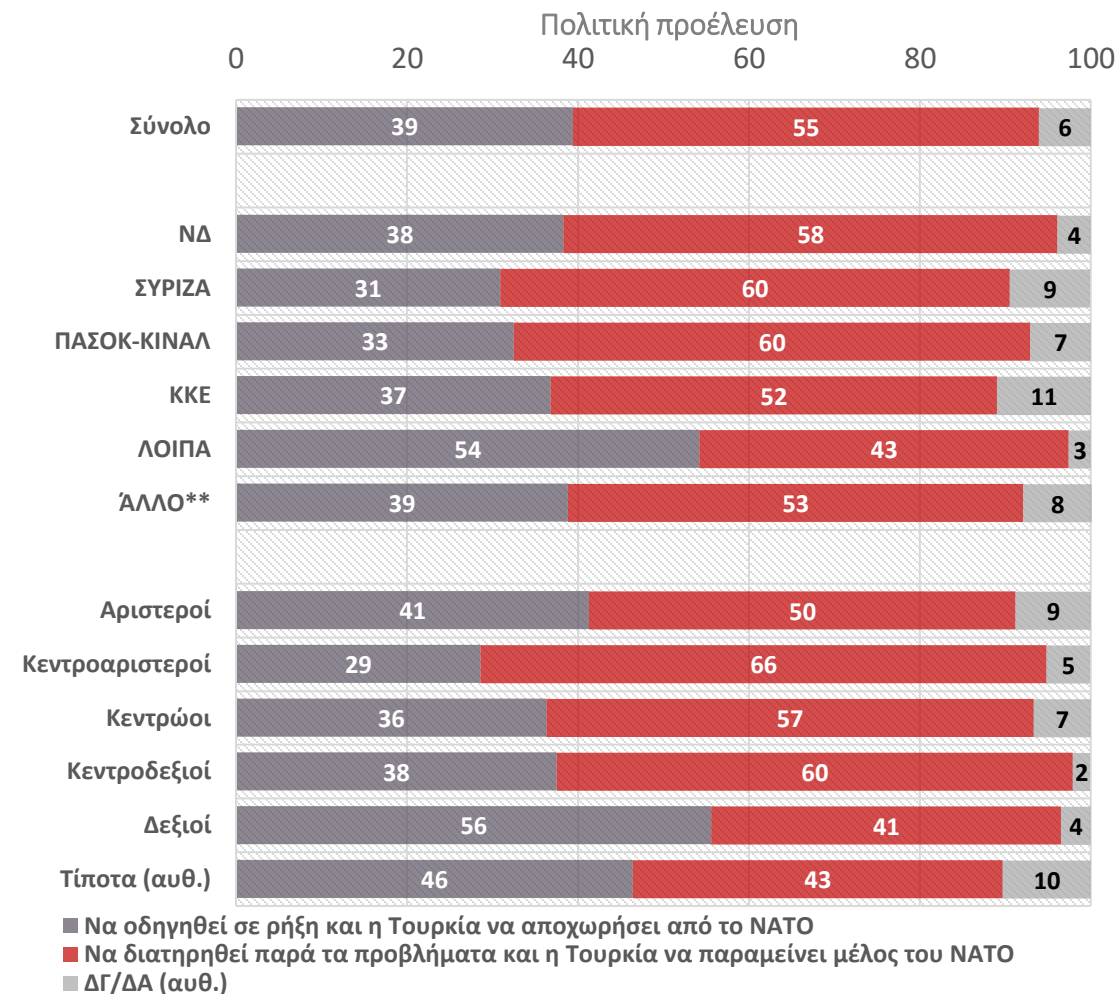
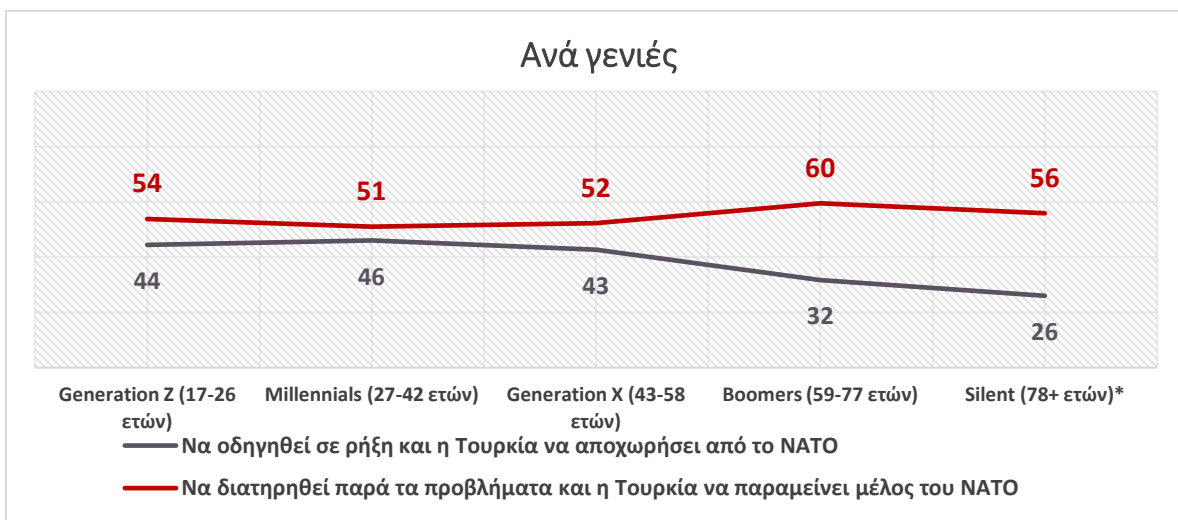
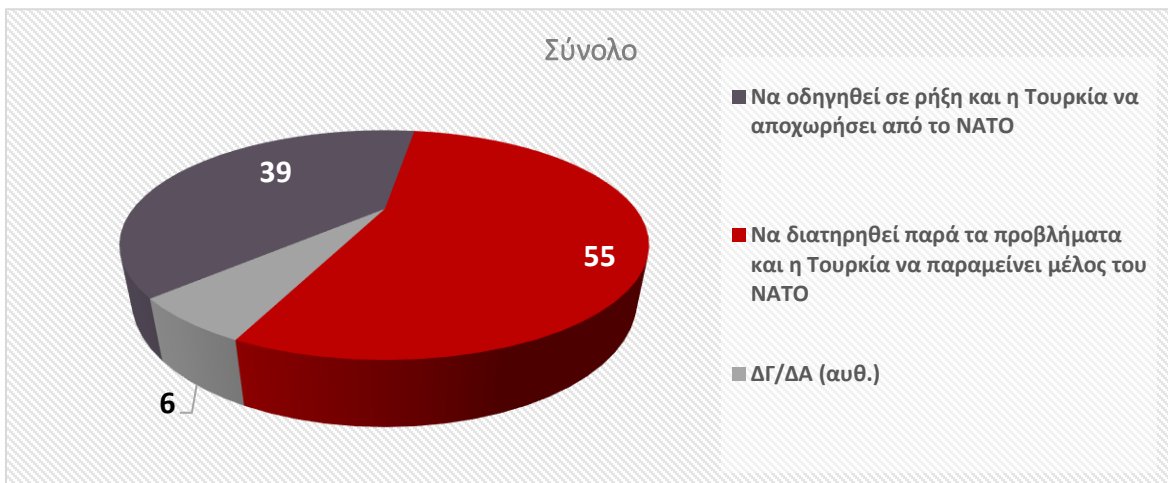
Στο κρίσιμο θέμα της ευρωπαϊκής ασφάλειας οι γνώμες δίστανται ανάμεσα στην αυτονόμηση της ΕΕ και στη συμπόρευση με τις ΗΠΑ, αλλά σχεδόν όλοι συμφωνούν ως προς το στρατηγικό πλαίσιο αναφοράς της χώρας που είναι ο Δυτικός κόσμος

‘Κατά την άποψή σας το ζήτημα της Ευρωπαϊκής ασφάλειας μπορεί να το χειριστεί μόνη της η ΕΕ ή είναι αναγκαίο να συμπράττει με το ΝΑΤΟ και τις ΗΠΑ;’

Σε αυτό το πλαίσιο του δυτικού γεωπολιτικού «στρατοπέδου», η παραμονή της Τουρκίας στο ΝΑΤΟ θεωρείται ότι είναι προς όφελος της εθνικής ασφάλειας

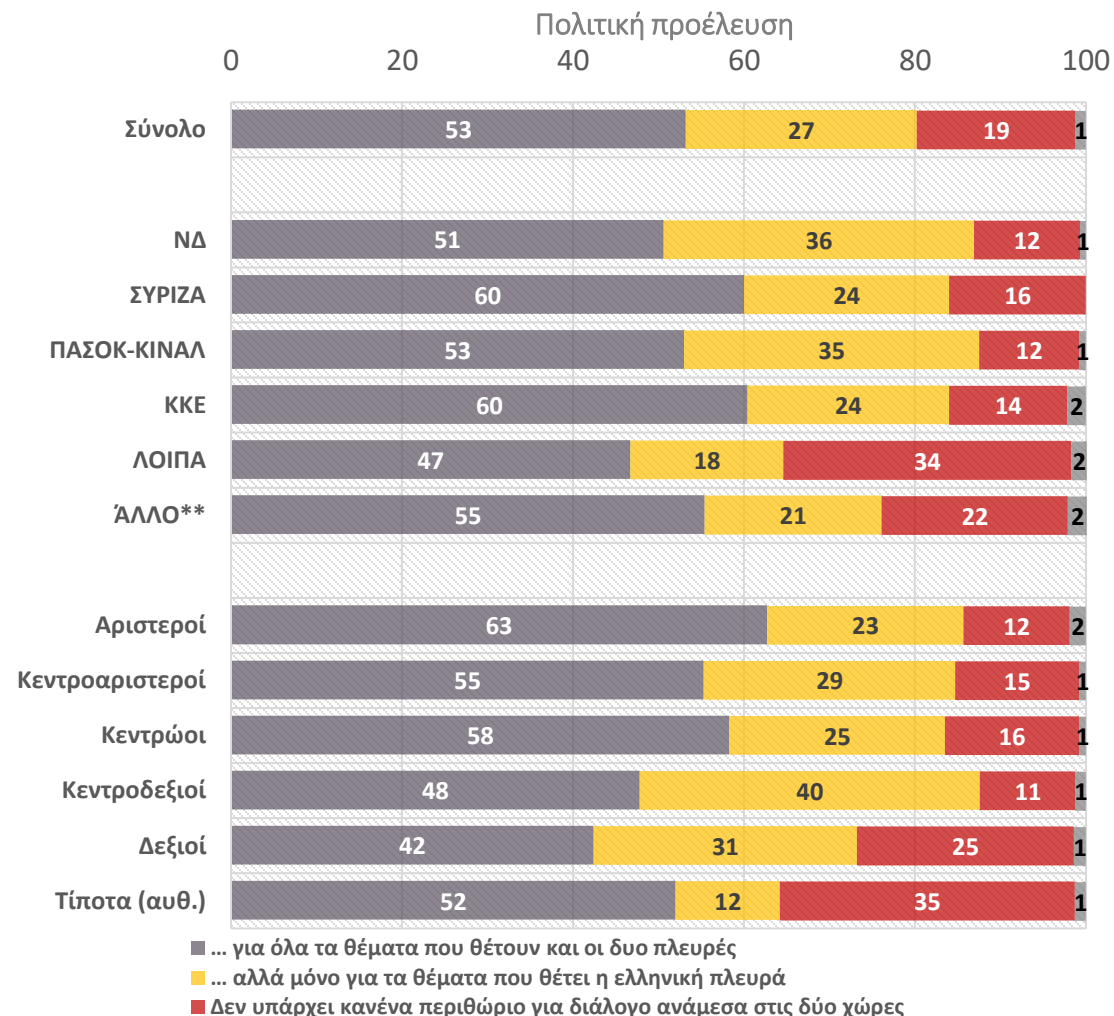
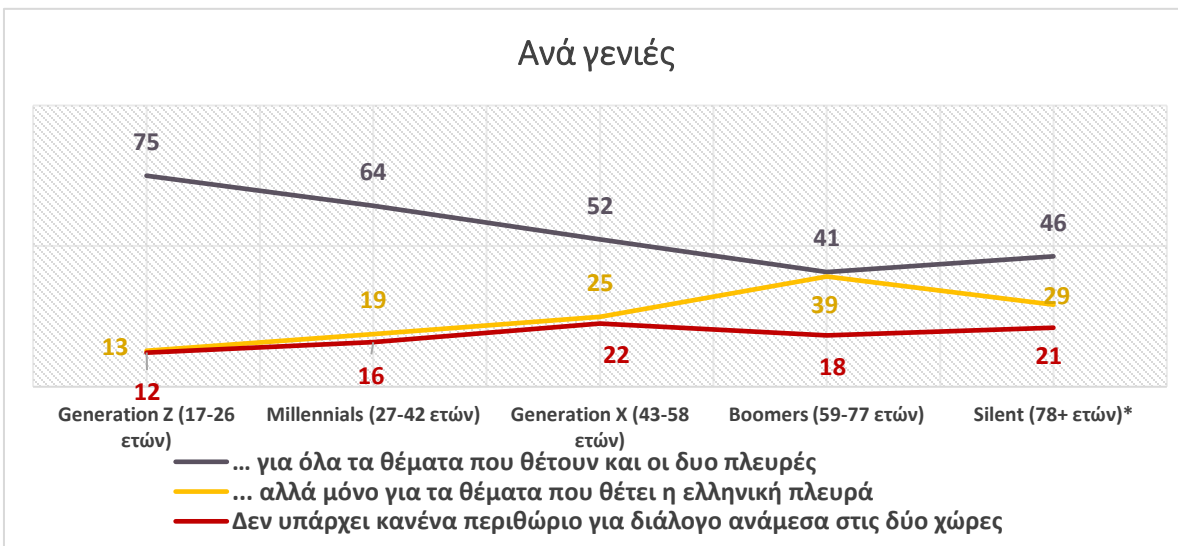
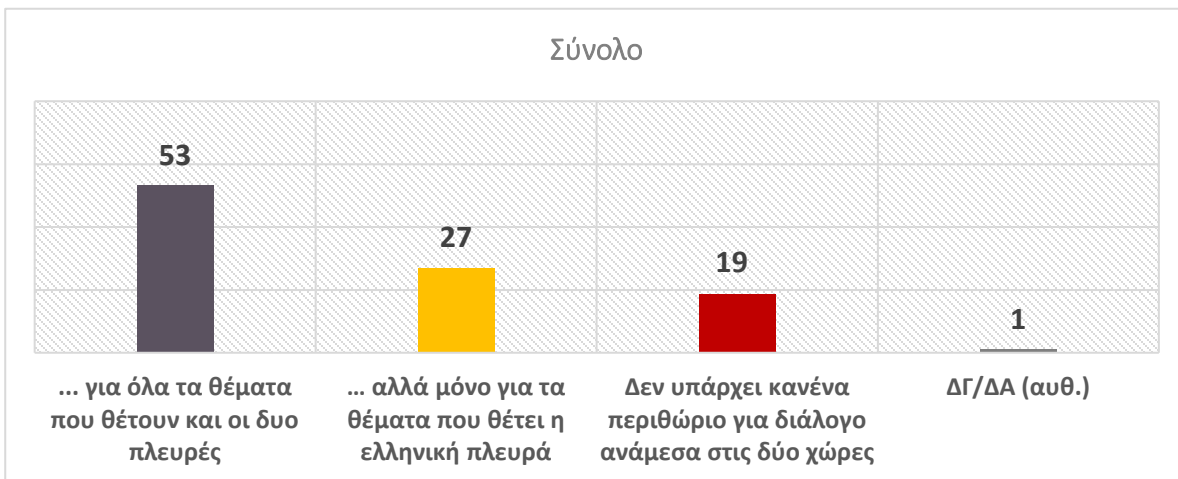
‘Εάν σκεφτείτε τη σχέση της Τουρκίας με τη Δύση, θα λέγατε ότι είναι προς το συμφέρον της Ελλάδας...;’

Το ανήκειν στον δυτικό γεωπολιτικό χώρο λειτουργεί και ως εχέγγυο αυτοπεποίθησης και ανοιχτότητας σε διάλογο με την Τουρκία, ιδίως στις νεότερες γενιές...

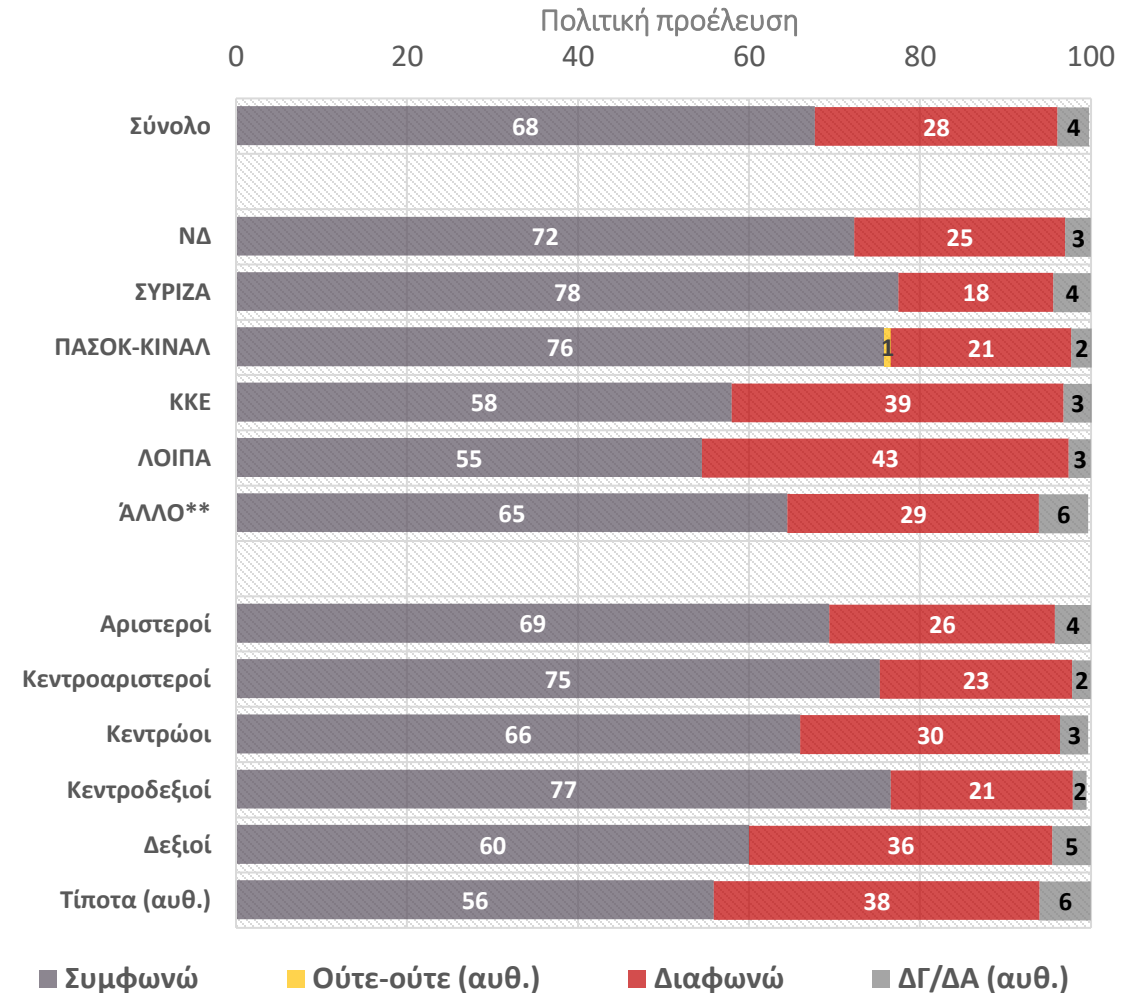
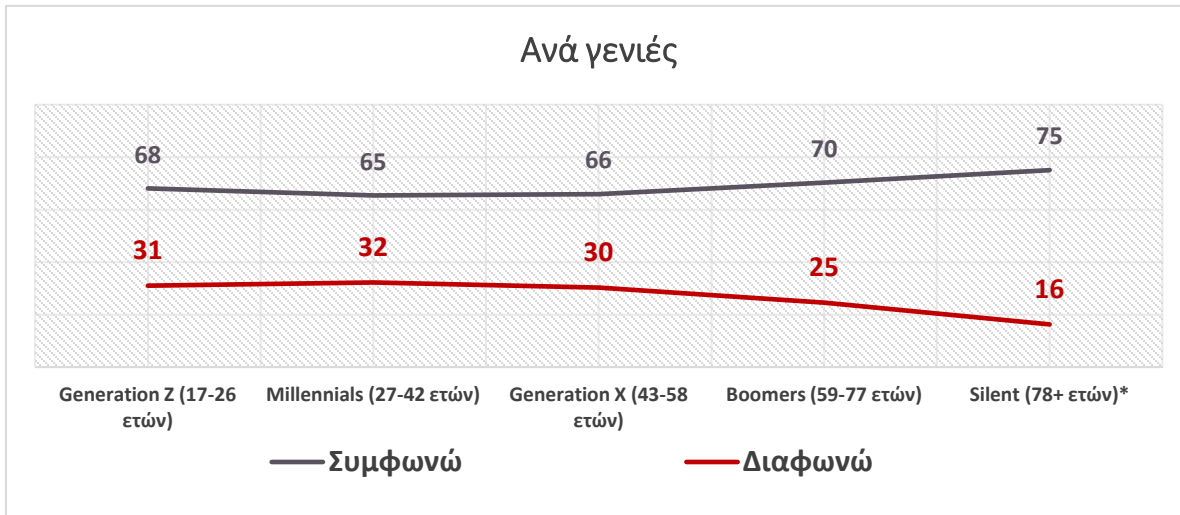
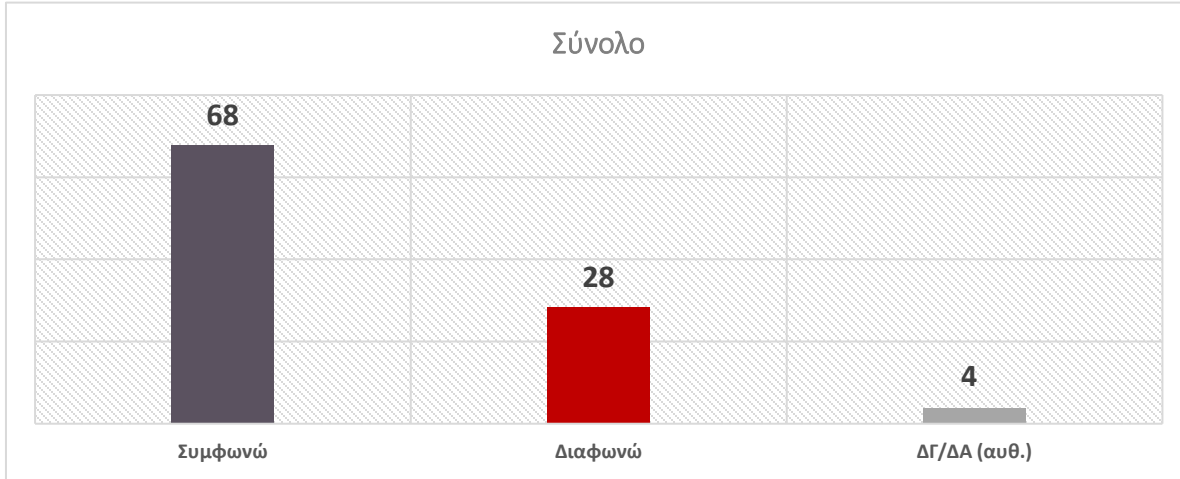

‘Με ποια από τις προτάσεις για τις ελληνοτουρκικές σχέσεις συμφωνείτε περισσότερο; Είναι αναγκαίος ο διάλογος μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας...’

Αποδοχή της αμοιβαίας προσφυγής στη Χάγη

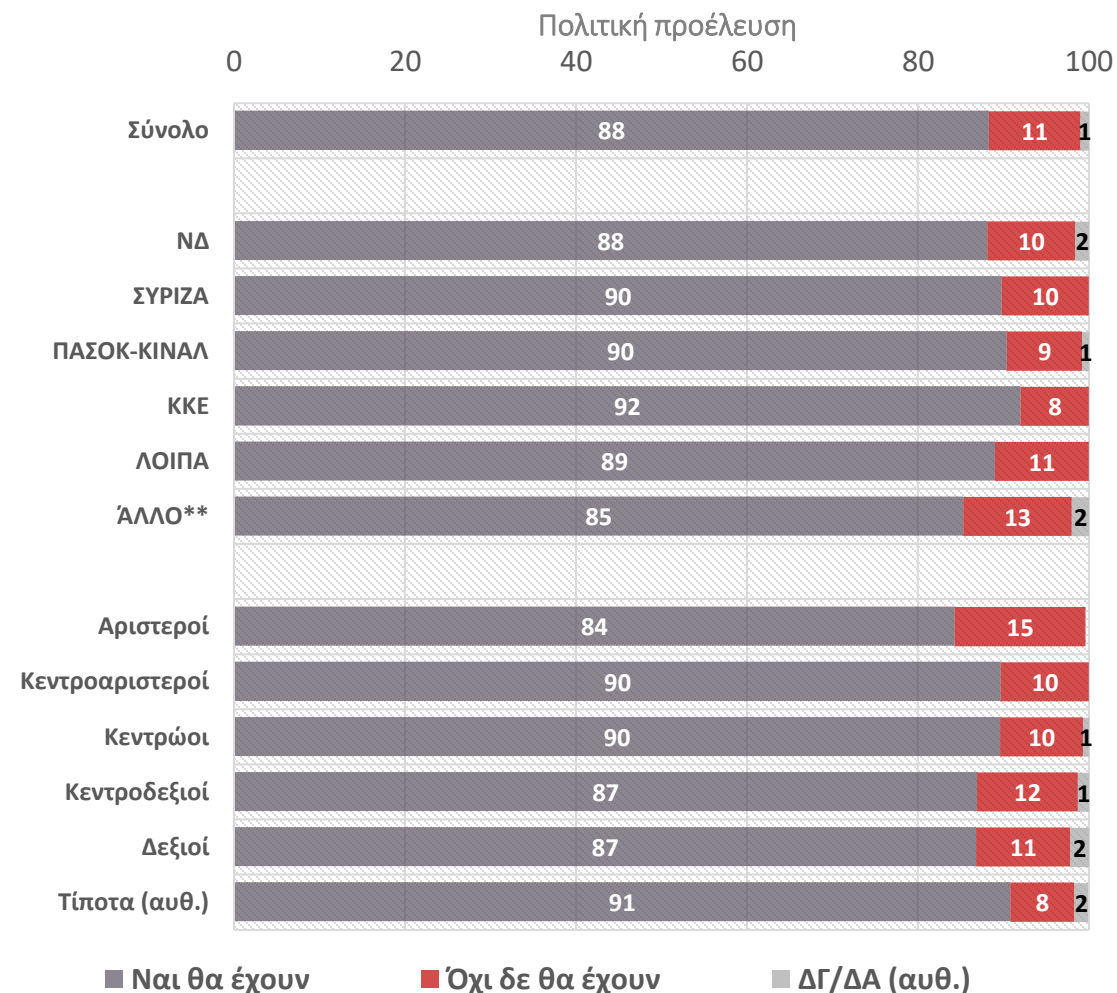
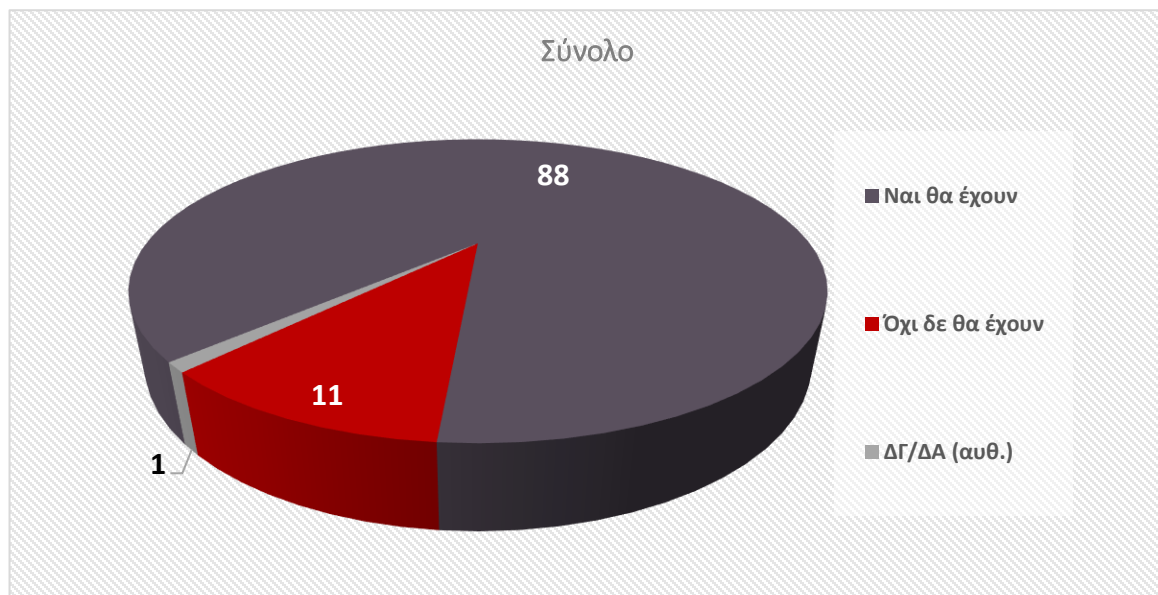
‘Συμφωνείτε ή διαφωνείτε με την άποψη ότι Ελλάδα και Τουρκία θα πρέπει να προσφύγουν στο Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης για την οριοθέτηση της Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης (ΑΟΖ) και της υφαλοκρηπίδας;’

Πάντως οι νέες γεωπολιτικές αναταράξεις στην ευρύτερη περιοχή θεωρείται ότι θα έχουν επιπτώσεις και στην Ελλάδα...

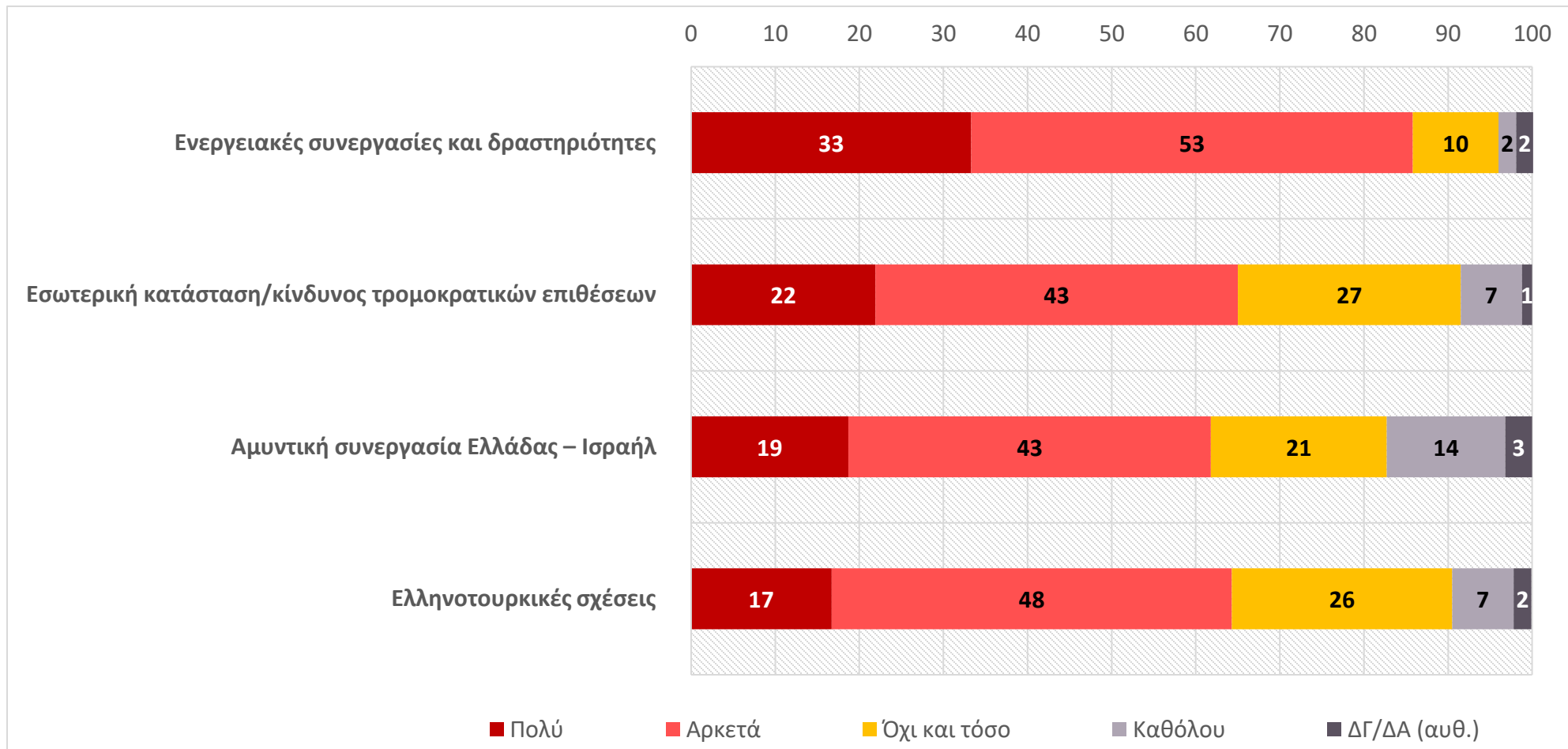
‘Τα πρόσφατα γεγονότα στη Μέση Ανατολή πιστεύετε ότι θα έχουν επιπτώσεις στη χώρα μας ή όχι;’

...με την απειλή της ενεργειακής κρίσης πρωτίστως να επανέρχεται

‘Θα σας διαβάσω κάποιους τομείς και θα ήθελα να μου πείτε για κάθε έναν από αυτούς αν πιστεύετε ότι θα επηρεαστούν από τις εξελίξεις στη Μέση Ανατολή’

Βάση: 1.064 άτομα που πιστεύουν ότι τα γεγονότα στη Μέση Ανατολή θα έχουν επιπτώσεις στη χώρα μας

Top2Box
Πολύ/Αρκετά

86

65

62

65

Πού κατατείνουν οι τρεις αλληλένδετες ασυμμετρίες;

Ο προσανατολισμός σε ένα γεωπολιτικό πλαίσιο ασφάλειας συνδέεται με την υπεράσπιση της φιλελεύθερης δημοκρατίας έναντι του αυταρχισμού.

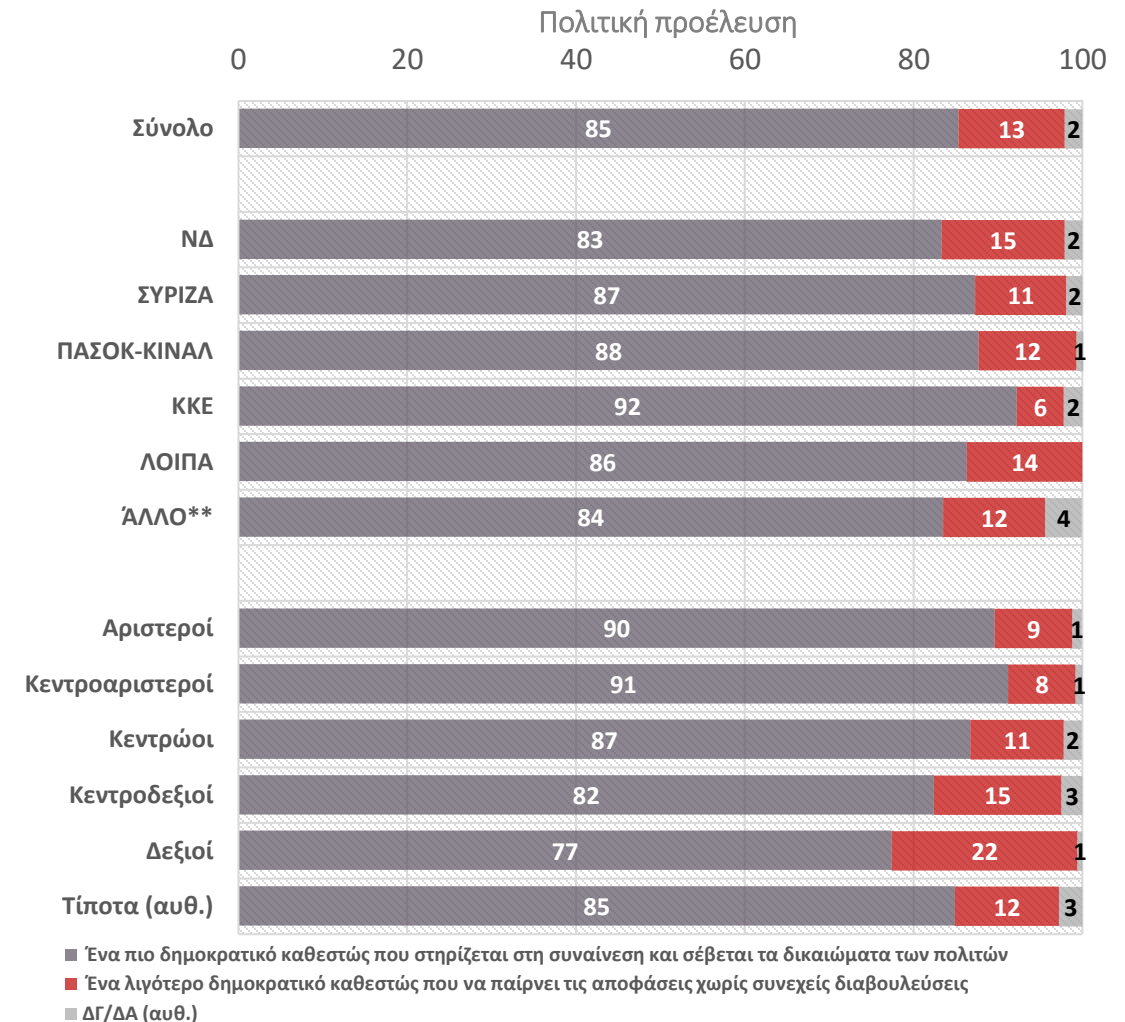
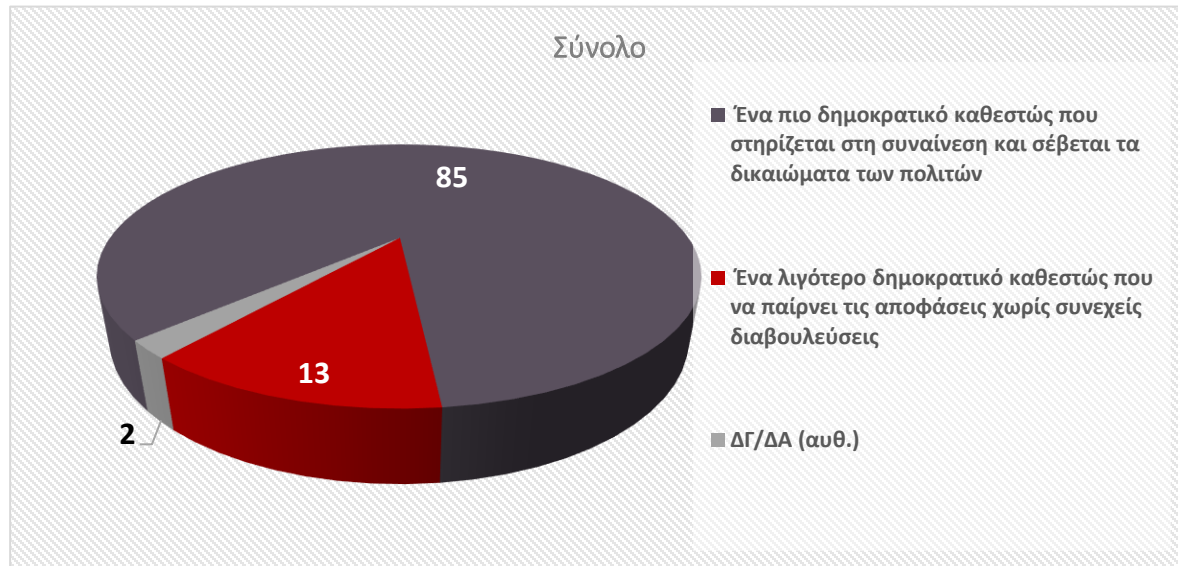
Η δημοκρατική επιλογή είναι η μόνη επιλογή.

Εδώ όμως, η «εσωτερική» ασυμμετρία της απογοήτευσης και της αποστασιοποίησης των πολιτών από το πολιτικό σύστημα και το σύστημα διακυβέρνησης είναι κρίσιμη παράμετρος για το μέλλον της δημοκρατίας.

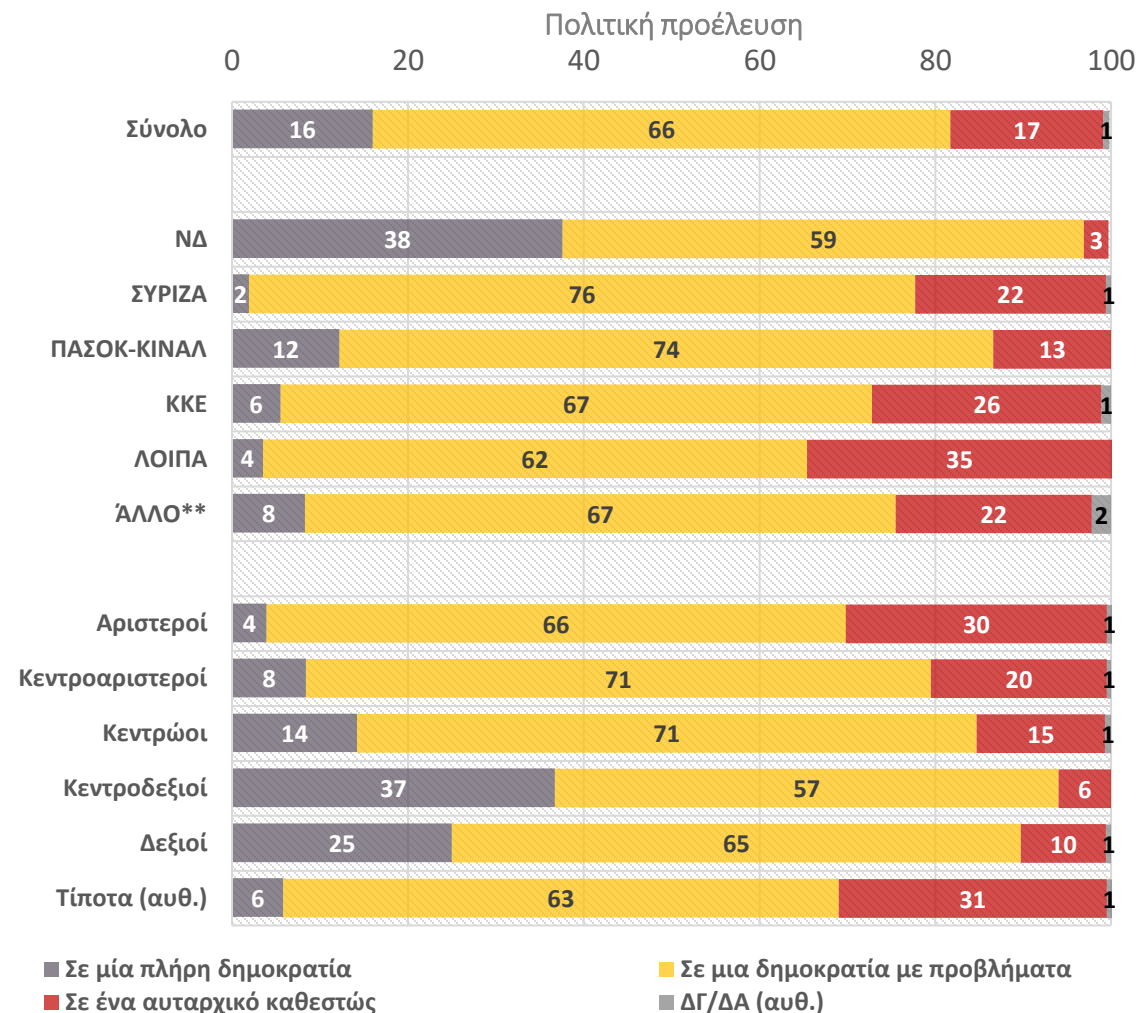
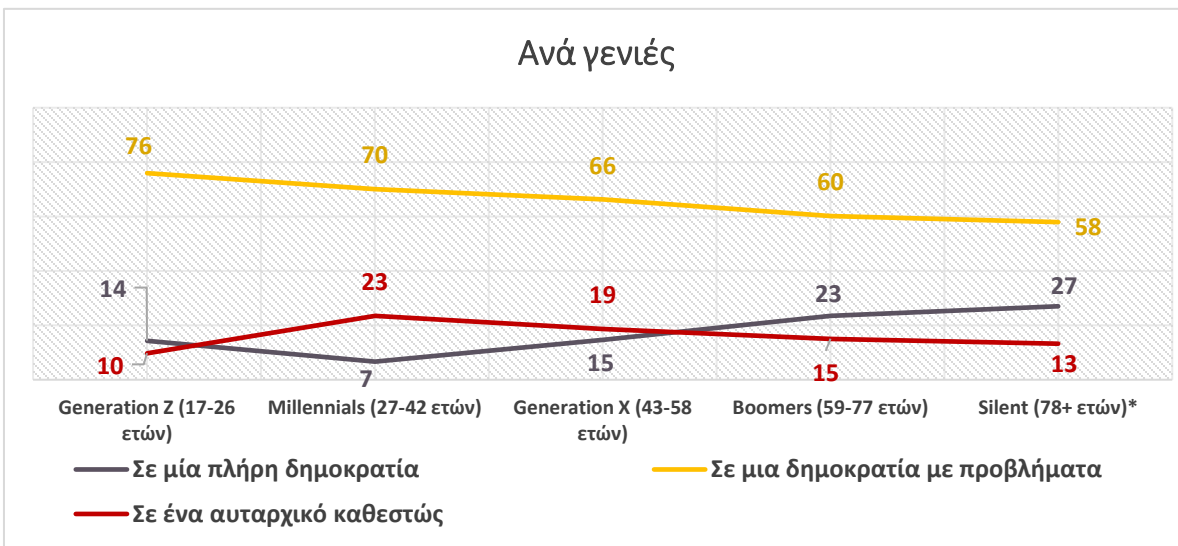
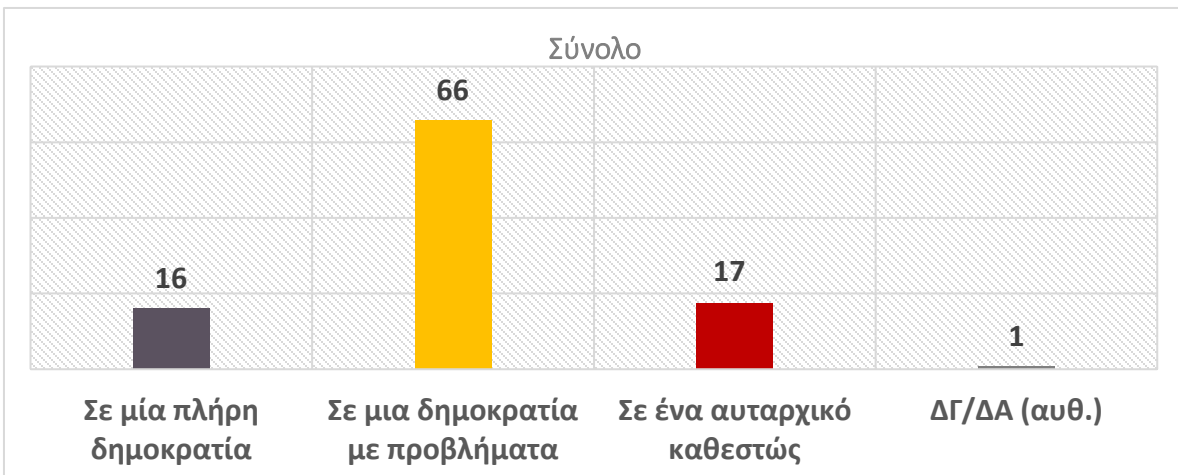
Σε ένα πλαίσιο διεθνούς επισφάλειας και διαρκών κρίσεων, το «ανήκειν» δεν αφορά μόνο τη γεωπολιτική αλλά και τη φιλελεύθερη δημοκρατία - μόνη επιλογή έναντι του αυταρχισμού

‘Με ποια από τις παρακάτω απόψεις συμφωνείτε περισσότερο; Μπροστά στις κρίσεις που βιώνουμε είναι πιο αποτελεσματικό ... ;’

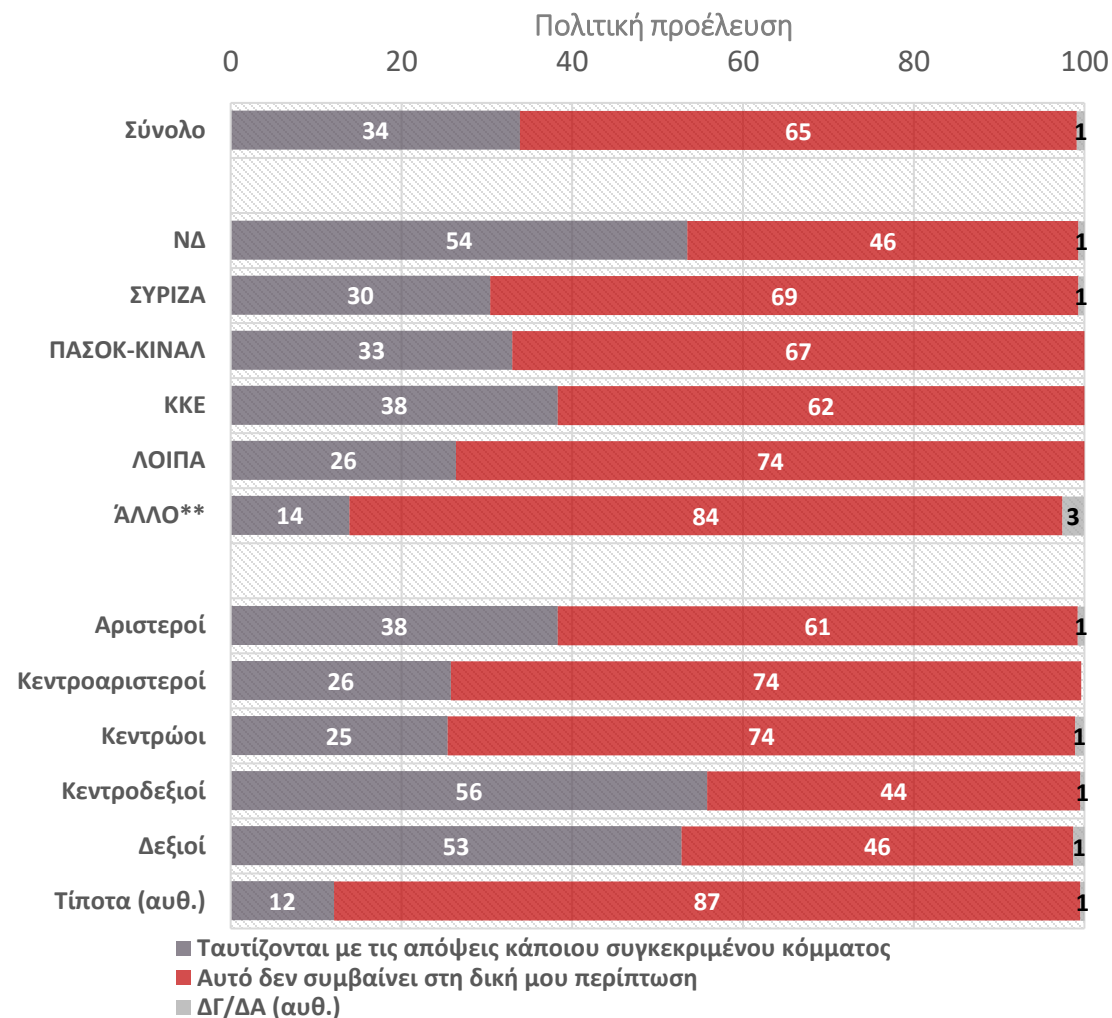
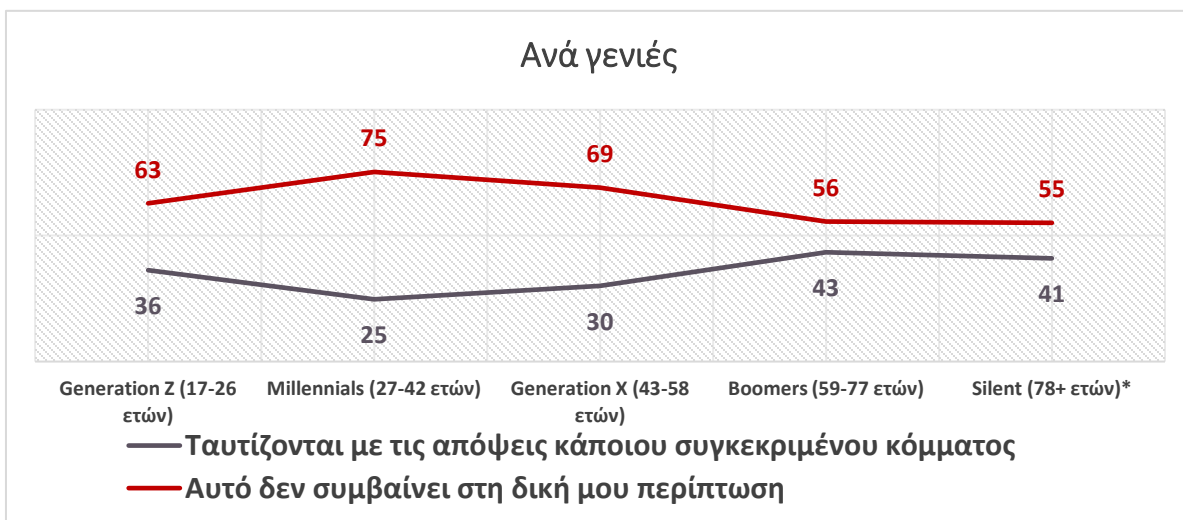
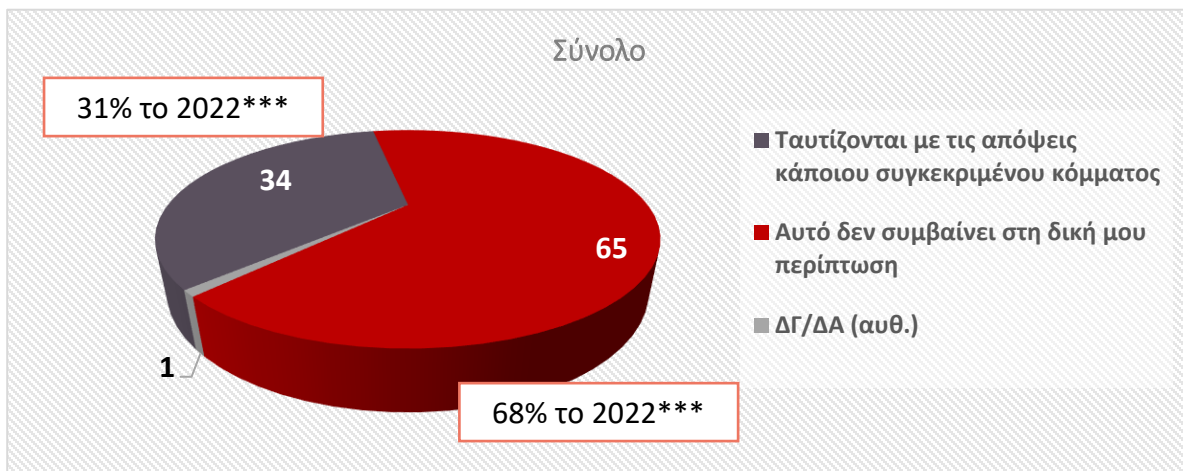
Αν όμως η δημοκρατία επί της αρχής υπερτερεί σαφώς έναντι αυταρχικών μοντέλων, η συγκεκριμένη σημερινή δημοκρατία μας θεωρείται ελλειμματική

‘Κατά τη γνώμη σας στην Ελλάδα ζούμε...’

Ειδικά η σταδιακή αποστασιοποίηση των πολιτών από το κομματικό σύστημα συνιστά υπαρξιακή απειλή για τη δημοκρατία «εκ των έσω»

‘Συνήθως οι απόψεις σας ταυτίζονται με τις απόψεις κάποιου συγκεκριμένου κόμματος ή θα λέγατε ότι αυτό δεν συμβαίνει στη δική σας περίπτωση;...’

- Η πολιτική ασυμμετρία όπως ορίστηκε αρχικά (δυσαναλογία κοινωνικών απαιτήσεων με επεξεργασμένες και αποδεκτές πολιτικές λύσεις) φαίνεται να επιβεβαιώνεται στα τρία επίπεδα που διερευνήθηκαν
- Ως προς τη σχέση του πολιτικού συστήματος με την κοινωνία, διαπιστώνεται εξαρχής ένα χάσμα. Οι απαισιόδοξες αξιολογήσεις της τρέχουσας κατάστασης διαμορφώνουν ένα ισχυρό αίτημα για μεταρρυθμίσεις.
- Ωστόσο, το πολιτικό σύστημα δεν φαίνεται να λειτουργεί καθοδηγητικά, πλαισιώνοντας ρεαλιστικά ώριμες αλλαγές ή «διαπαιδαγωγώντας» την κοινωνία εκεί όπου οι υποδοχές για αλλαγές είναι υπαρκτές αλλά όχι πλειοψηφικές. **Η κοινωνική ζήτηση (demand) δεν συναντά πάντα την πολιτική προσφορά (supply).**
- Ως προς τη διακυβέρνηση, εντοπίζεται μια διπλή ασυμμετρία της αρχιτεκτονικής της. Αφενός, η διαχρονική αναποτελεσματικότητα του κρατικού μηχανισμού σε μια εποχή πολλαπλών κρίσεων πιστώνεται κυρίως στο πολιτικό σύστημα, επιτείνοντας την απογοήτευση από αυτό. Από την άλλη, υπάρχει και εδώ μια κοινωνική ζήτηση για μηχανισμούς εξισορρόπησης απέναντι στη διαμόρφωση ισχυρών πόλων εξουσίας, και αναδεικνύονται προτάσεις με ευρύτερη αποδοχή, οι οποίες θα μπορούσαν να αποτελέσουν τη βάση ευρύτερης συνεννόησης και δράσης.

- Ως προς το διεθνές επίπεδο, σε έναν κόσμο ασύμμετρων απειλών φαίνεται εμπεδωμένο το «ανήκειν» μας στο ευρωπαϊκό πρωτίστως και ευρύτερο δυτικό γεωπολιτικό πλαίσιο – μάλιστα με μια «ζήτηση» για σχετική αυτονομία και εμβάθυνση της Ευρώπης.
- Η γεωπολιτική μάς ξαναφέρει όμως στο ζήτημα της δημοκρατίας και στο ελληνικό πολιτικό ζήτημα. Το ανήκειν στο ευρωπαϊκό-δυτικό πλαίσιο συνεπάγεται μια σαφή επιλογή στη μεγάλη σύγκρουση της εποχής: με τη δημοκρατία ενάντια στον αυταρχισμό.
- Ωστόσο, οι εσωτερικές ασυμμετρίες του πολιτικού μας συστήματος (σχέση με την κοινωνία - διακυβέρνηση) προκαλούν μια αύξουσα ματαίωση και αποστασιοποίηση των πολιτών από την πολιτική – από τα κόμματα, το πολιτικό σύστημα, τη δημοκρατική συμμετοχή. Και αυτή είναι μια κρίσιμη παράμετρος, που προκαλείται από τις υφιστάμενες ασυμμετρίες και ενδέχεται να προκαλεί νέες. Είναι ίσως η βασική δημοκρατική πρόκληση που έχουμε μπροστά μας, για το παρόν και το μέλλον.

+

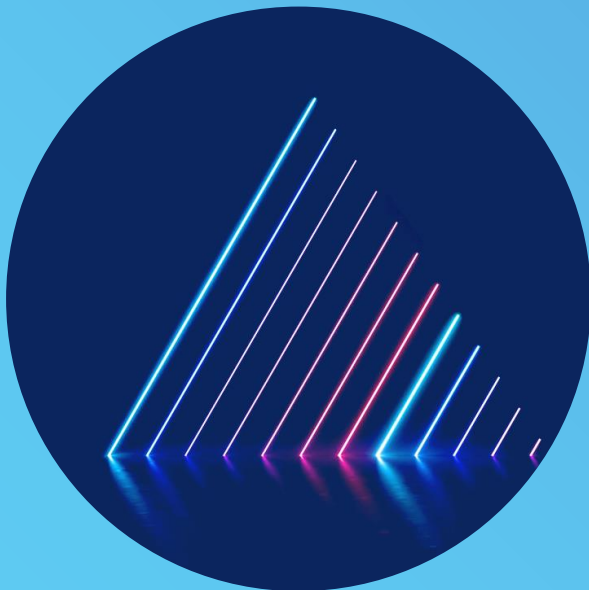

Πανελλαδική Έρευνα Κοινής Γνώμης

Το Ελληνικό Πολιτικό Ζήτημα

○

Νοέμβριος 2023

●

METRON ANALYSIS

6 Sinopsis Str., 115 27 Athens

T: +30 210 745 1800, F: +30 210 745 1888

W: www.metronanalysis.gr